ORTODOKSİA

AHLÂKÎ VE DİNÎ RESALE

İMTİYAZ SAHİBİ: HRİSTOPOLİS MİTROPOLİTİ
MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE FENER
RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΦΑΝΑΡΙΟΝ

ΕΤΟΣ ΙΒ' ΙΑΝΟΥΡΙΟΣ 1937 ΤΕΥΧΟΣ 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τύποις «Φαζιλέτ»

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Α

Τὰ δεινὰ τοῦ βίου εἶναι ἡ δυσκολωτέρα ἴσως καμπὴ τῆς πίστεως. Ὁ πόνος, ὁ ἠθικὸς καὶ ὁ φυσικός, ὡς δύναμις ἀντίθετος πρὸς τὴν ἔμφυτον ὁρμὴν τῆς ζωῆς καὶ τῆς αὐτοσυντηρησίας, ἀπειλεῖ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ ψυχράνῃ τὴν βούλησιν, νὰ παραλύσῃ τὴν ἐγκαρτέρησιν. Καὶ ὑπάρχει κίνδυνος μήπως ἡ ἐξ ἐνστίκτου ἐξεγειρομένη καὶ πολλάκις μέχρις ἀνταρσίας φθάνουσα ἀγανάκτησις κατισχύσῃ τῆς πίστεως. Ἐν τοιαύτῃ ἀνωμάλῳ ψυχικῇ καταστάσει, ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ μὴ συντριβῇ ὑπὸ τὰ πλήγματα τῆς δυστυχίας, ἔχει ἀνάγκην διαφωτίσεως καὶ πρέπει νὰ βεβαιωθῇ ὅτι αἱ δοκιμασίαι δὲν εἶναι ἄνευ ἐννοίας καὶ σκοποῦ· Τότε μόνον ἐξέρχεται ἠθικῶς εὐρωστότερος ἀπὸ τοὺς καθαρμούς των. Πόσον εὐσταθῆ καὶ εὔτονον ἀπεργάζεται τὴν τεθλιμμένην ψυχὴν ἡ βεβαιότης, ὅτι ὁ πόνος εἶναι εὐεργετικός, ὅτι ἡ θεία Πρόνοια καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀνεξηγήτως δυσμενεῖς περιστάσεις τοῦ βίου ἔχει ἀγαθὰ περὶ ἡμῶν βουλεύματα!

Εἶναι πολὺ διδακτικὴ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἡ ἱστορία τοῦ Ἰώβ, ἀνθρώπου ξένου μὲν καὶ ἀλλοτρίου πρὸς τὸν ἰσραηλιτικὸν λαόν, δικαίου ὅμως καὶ κληρονόμου τῆς πίστεως τοῦ Ἀβραάμ, πολυθρυλήτου δὲ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν ἐπὶ πλούτῳ καὶ εὐδαιμονίᾳ. Διὰ τοῦτο καὶ εὐλαβῶς διεσώθη ἡ ἀνάμνησίς του παρὰ τῷ ἐκλεκτῷ λαῷ καὶ ἀπεθησαυρίσθη εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον, εἰς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ γνωριζόμενον βιβλίον τοῦ Ἰώβ. Εἶναι δὲ τοῦτο δρᾶμα, δρᾶμα πόνου, πλῆρες ψυχικῶν συγκρούσεων, περιέχον μονολόγους καὶ διαλόγους εἰς πράξεις τρεῖς, μὲ ὑπόθεσιν μὲν τὸν περιπετειώδη βίον τοῦ πολυπαθοῦς ἐκείνου ἀνδρός, μὲ σκοπὸν δὲ τὴν ἐξέτασιν τοῦ σπουδαίου καὶ δυσεπιλύτου ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ προβλήματος: τίνα λόγον ἔχει ἡ κατὰ κόσμον εὐτυχία καὶ εὐδοκίμησις πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν καὶ τίς ἡ αἰ-

τία τῶν θλίψεων καὶ τῶν δοκιμασιῶν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἐν τῷ παρόντι βίῳ.

Ὁ Ἰώβ, περίβλεπτος καὶ τετιμημένος ἄρχων τῆς Αὐσίτιδος χώρας, ὑφίσταται αἴφνης ἀλλεπάλληλα τὰ πλήγματα τῆς δυστυχίας. Ἀφοῦ ἀπέβαλε πάντα τὰ ἀγαθά του, ἐστερήθη ἀκολούθως καὶ αὐτῶν τῶν προσφιλῶν τέκνων του καὶ αὐτῆς τῆς ὑγείας του. Καταντήσας φάσμα ἀνθρώπου, βδέλυγμα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γυναῖκά του, ἐξώρισεν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων· καὶ κάθηται ἤδη ἔξω τῆς πόλεως, καθηλκωμένος, ἐπὶ κοπρίας, «διανυκτερεύων αἴθριος». Ἐν βαθείᾳ συναισθήσει τῆς ἀθωότητός του, τὰ παθήματά του ἀποδίδει εἰς μόνην τὴν αὐθαίρετον βουλὴν τοῦ Θεοῦ καὶ «προσδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας» ἐπιλέγει ἐν θερμῇ προσευχῇ τὸ παροιμιῶδες ἐκεῖνο· «Κύριος ἔδωκε, Κύριος ἀφείλετο. Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον».

Καὶ μέχρι μέν τινος ἡ γυνή του συμμερίζεται τὴν ὑπομονήν του. Ἀλλ' ἡ παράτασις τῆς ἀδοκήτου τραγῳδίας ἐπὶ τέλους συγκινεῖ τὴν εὐαίσθητον καρδίαν της καὶ διασείει τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονήν της. Ἄτεκνος πλέον ἡ τέως πολύτεκνος μήτηρ βλέπει νὰ συνεκλείπῃ μετὰ τῶν τέκνων καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ περιφανοῦς ἐκείνου πατριαρχικοῦ οἴκου. Αὐτὴ ἡ μέχρι χθὲς τετιμημένη οἰκοδέσποινα, περιέρχεται τόπον ἐκ τόπου καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας, πλανῆτις καὶ θεραπαινίς, προσδεχομένη τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τὸ καταπεπονημένον ἐκ τῆς ἐργασίας σῶμά της. Ἡ ἀνεξήγητος ἐκείνη συμφορὰ τῇ φαίνεται ἀφόρητος. Καὶ ἐν στιγμῇ ἀλλόφρονος ἀγανακτήσεως ἐλέγχει τὸν σύζυγόν της διὰ τὴν ἀγόγγυστον ἐγκαρτέρησίν του· καὶ τῷ προτείνει νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν πόνων τῆς ζωῆς, βλασφημῶν κατὰ τοῦ ἀδίκου κατὰ τὴν κρίσιν της Θεοῦ καὶ ἀποθνήσκων. Ἀτάραχος ἐκεῖνος καὶ γαλήνιος τῇ ἀπαντᾷ: «Ἡ ταραχή σου φθάνει μέχρις ἀσεβείας. Πῶς λοιπόν! Ἐὰν ἐδέχθημεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ ἀγαθά, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ὑπομείνωμεν καὶ τὰ ἀτυχήματα!».

Πόσην ὅμως δοκιμασίαν ὑφίσταται ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ εὐσέβειά του ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῶν τριῶν φίλων του, τῶν περιοίκων ἡγεμόνων Ἐλιφάζ, Βαλδὰδ καὶ Σωφάρ! Πληροφορηθέντες περὶ τῶν παθημάτων τοῦ Ἰὼβ προσέρχονται διὰ νὰ ἀνακουφίσωσι τὸν πόνον του μὲ λόγους παρηγορίας. Ἀλλ' ὅ,τι βλέπουσιν εἶναι ἀνώτερον τῆς φήμης. Δὲν εἶναι μόνον ἡ ἀθρόα καὶ τραγικὴ στέρησις τῶν τέκνων καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας. Ὁ Ἰὼβ εἶχε γίνει ἀγνώριστος ἀπὸ τὰ ἕλκη. Κατώδυνοι ἐπὶ τῷ οἰκτρῷ ἐκείνῳ θεάματι, μένουσιν ἑβδομάδα ὅλην πλησίον τοῦ πάσχοντος, ἄλαλοι ἐν τῷ συμμερισμῷ τῆς ἀφορήτου περιπετείας, ἀνίσχυροι νὰ εὕρωσι καὶ νὰ συναρθρώσωσι λέξεις τινὰς παρηγορίας. Ἡ συμφορὰ ἦτο παντὸς λόγου ὑπερτέρα, ὑπερεῖχε καὶ αὐτῶν τῶν δακρύων.

Τὰ περίλυπα καὶ περίεργα βλέμματα τῶν φίλων καὶ ἡ τόσον ἐκφραστικὴ σιωπή των κορυφώνουσι τὸν πόνον τοῦ πάσχοντος, ἐφ᾿ ὅσον μάλιστα γνωρίζει μὲν ὅτι οὐδὲν τῶν παθημάτων ἐκείνων ἄξιον ἔπραξεν, ἀγνοεῖ δὲ τὰς περὶ ἑαυτοῦ βουλὰς τοῦ Ὑψίστου. Ἡ ἀνεξήγητος καὶ ἀπαραδειγμάτιστος ἐκείνη περιπέτεια καὶ ἡ παράτασις τῆς δοκιμασίας ἐπιρρίπτουσι σκιὰν εἰς τὴν φωτεινὴν καὶ διαυγῆ ψυχὴν τοῦ δικαίου καὶ ἀμέμπτου Ἰώβ. Καὶ ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῆς συγκινήσεως ἡ ἀπαραμύθητος θλῖψίς του ἐκχύνεται εἰς πικρὸν παράπονον. Καὶ πρῶτος λύει τὴν τραγικὴν ἐκείνην σιωπήν. Καὶ εἰς ἕνα δραματικὸν μονόλογον ὁ ὁποῖος ἀντιλαλεῖ τὰς τρικυμίας τῆς ἀνθρωπίνης ἀβύσσου καὶ τοὺς θορύβους τῆς πονούσης ψυχῆς, καταρᾶται τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του.

Κατηραμένη ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεώς μου καὶ ἡ νὺξ καθ᾿ ἣν εἶπον· ἰδοὺ ἐτέχθη ἄρρεν!... Ἡ νὺξ ἐκείνη ἄς εἶναι διαρκὲς τοῦ σκότους καὶ τοῦ θανάτου ἐπίχαρμα! Ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ χαρμονὴ τῆς ἡμέρας νὰ μὴ ἔλθῃ ἐπ᾿ αὐτήν, μηδὲ νὰ ἴδῃ ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα.... Διότι δέν μοι συνέκλεισε τὰς πύλας τῆς μητρικῆς νηδύος διὰ νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ τῶν πόνων τῆς ζωῆς.

Διατί νὰ μὴ ἀποθάνω ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός μου; Διατὶ νὰ μὴ ἐκπνεύσω ὅτε ἀπεσπώμην ἀπὸ τὰ σπλάγχνα της; Διατὶ δέ, μόλις ἐγεννήθην, νὰ εὕρω ἀγκάλην στοργῆς μητρικῆς καὶ κόλπους θηλασμοῦ; Θὰ ὕπνωττον τώρα καὶ ἐν ἀναπαύσει θὰ κατεκείμην, ἐκεῖ ὅπου κοιμῶνται καὶ τῆς γῆς οἱ μεγάλοι καὶ ἰσχυροί.

Ἐκεῖ καταπαύει τὸ μένος τοῦ πονηροῦ καὶ ὁ κατάκοπος τῷ σώματι ἔχει ἄνεσιν. Οἱ ὑπεξούσιοι ἀπολαύουσιν εἰρήνης, οὐδ᾿ ἀκούουσι πλέον τὸ μισητὸν τοῦ δυνάστου παρακέλευσμα. Μικρὸς καὶ μέγας κεῖνται ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ὁ δοῦλος δὲν στενάζει ὑπὸ τὴν κυριότητα τοῦ αὐθέντου.

Ἢ δὲν θὰ ὑπῆρχον, καὶ θὰ ἤμην ὡς ἔκτρωμα ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐκπορευόμενον, ἢ ὡς τὰ ἔμβρυα τὰ μὴ ἰδόντα τὸ φῶς.

Ἀλλὰ διατὶ ἐδόθη τὸ φῶς εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ εἰς τοὺς ἐν πικρίᾳ; εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μάτην τὸν θάνατον ἐπιποθοῦσιν ὡς ἵμερον γλυκὺν καὶ ἀνορύσσουσιν αὐτὸν ὡς ὀνειρώδη θησαυρὸν καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῇ προόψει τῆς γαλήνης τοῦ τάφου;... Ὁ πικρὸς στεναγμὸς εἶναι ὁ ἡμερήσιος ἄρτος μου καὶ ἡ κραυγὴ τῆς ὀδύνης μου διαχύνεται περὶ ἐμὲ ὡς ὕδωρ. Ὅ,τι ἐφοβούμην μὲ κατέλαβεν, ὅ,τι ἐτρόμαζον καὶ ἀπέφευγον μὲ συνήντησεν. Οὔτε εἰρήνην ἔχω, οὔτε ἡσυχίαν, οὔτε ἀνάπαυσιν. Ὁ φόβος καὶ ἡ ταραχὴ συνέχουσι τὴν ψυχήν μου!

Ἀλλὰ πᾶς γογγυσμὸς διὰ τὰ δεινὰ τοῦ βίου εἶναι ἔμμεσος βλασφημία κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ οὐδὲν γίνεται ἄνευ τῆς θελήσεώς του. Τοῦτο ἐξεγείρει τὴν ἱερὰν ἀγανάκτησιν τῶν τριῶν φίλων. Καὶ λύουσιν ἐπὶ τέλους τὴν στυγνὴν σιωπήν των. Ὄχι ὅμως διὰ νὰ προσείπωσι λόγους παρηγορίας, ἀλλὰ διὰ νὰ θίξωσι τὸν πολυπαθῆ Ἰὼβ εἰς τὴν πλέον εὐαίσθητον χορδήν, μὲ τὰς ἀκαίρους θεωρίας των περὶ αἰτιώδους σχέσεως τῆς παρούσης καταστάσεως πρὸς ἁμαρτίαν προδιαπραχθεῖσαν. Τὰ παθήματα φέρουσι χαρακτῆρα ποινῆς καὶ ἀνταποδόσεως. Διότι ἡ ἁμαρτία

εἶναι προσβολὴ κατὰ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ὁ Θεὸς οὐδένα βασανίζει ἀναιτίως, οὔτε « καταγελῶνται οἱ δίκαιοι » ὑπ᾿ αὐτοῦ.

Περὶ τὴν ἰδέαν ταύτην διεξάγεται συζήτησις μακρά, καθ᾿ ἣν ἕκαστος τῶν τριῶν φίλων τρὶς λαμβάνει τὸν λόγον, καὶ οἱ τρεῖς δὲ ἐναλλὰξ καὶ ἐναμίλλως ἀντικρούουσι τὸν Ἰὼβ ἀπολογούμενον. Μεταφέρομεν ἐλευθέρως καὶ κατ᾿ ἐκλογὴν σημεῖά τινα οὐσιώδη τῆς διαλογικῆς συζητήσεως. Ὁμιλεῖ πρῶτος ὁ Ἐλιφάζ.

Συγκέντρωσον τὰς μακρὰς ἀναμνήσεις καὶ τὴν πεῖράν σου. Ποῖός ποτε ἀθῷος ἀπωλέσθη; Ἢ τίνες δίκαιοι ὁλόρριζοι ἠφανίσθησαν; Ἐγὼ ἐκ πείρας τοῦτο γνωρίζω· πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν καὶ οἱ σπείροντες τὴν ἀδικίαν θερίζουσι τοὺς καρποὺς τῆς κακίας αὐτῶν. Ἀφανίζονται ὑπὸ τὴν βιαίαν πνοὴν τῆς ὀργῆς τοῦ Κυρίου.

Λόγος τις ἀπόκρυφος καὶ μυστηριώδης ἔπληξε τὴν ἀκοήν μου καὶ τὸ οὖς μου περισυνέλεξε τὸν ἐλαφρόν, ὡς ἡ αὔρα, ψίθυρόν του. Καθ᾿ ἣν ὥραν τὰ νυκτερινὰ ὁράματα ταράττουσι τὴν σκέψιν καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς ὕπνον παραδίδονται βαθύν, ἐγὼ ὑπὸ τρόμου καὶ φρίκης συνεσχέθην καὶ τὰ ὀστᾶ μου συνεταράχθησαν.

Πνεῦμα διῆλθεν ἐγγύθεν μου. Καὶ εἰς τὴν προσέγγισίν του αἱ τρίχες μου καὶ αἱ σάρκες ἔφριξαν. Δὲν ἦτο σῶμα καὶ μορφὴ ἀνθρώπου.

Ἤκουσα τότε φωνὴν ἠρέμα ψιθυρίζουσαν. Εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ὁ ἄνθρωπος δίκαιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ καθαρὸς ἐνώπιον τοῦ πλάσαντος αὐτόν;

Ἐὰν πρὸς τοὺς λειτουργούς του δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην, ἐὰν εἰς τοὺς ἀγγέλους του καταλογίζει ἀφροσύνην, τί μένει εἰς ἡμᾶς τοὺς οἰκοῦντας εἰς οἰκίας πηλίνας, ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ πηλοῦ πεπλασμένους καὶ κινδυνεύοντας νὰ συντριβῶμεν ὡς ὁ σκώληξ! Ἀπὸ πρωΐας ἕως ἑσπέρας, σύντριμμα τοῦ θανάτου γινόμεθα!

Κραύγαζε ὅσον θέλεις! Ποῖος θὰ σοὶ ἀπαντήσῃ; Ἡ δυστυχία δὲν βλαστάνει εἰς τὴν γῆν, οὔτε αἱ ἀλγηδόνες φύονται εἰς τὸ ἔδαφος. Ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται διὰ νὰ πονῇ, ὡς ὁ σπινθὴρ διὰ νὰ ἐκρηγνύηται.

Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου ἐγώ, θὰ κατέφευγον εἰς τὸν Θεόν. Εἰς αὐτὸν θὰ ἐξωμολογούμην τὴν ὑπόθεσίν μου...

Εὐτυχὴς ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τιμωρούμενος, καὶ τὰς ἐπανορθώσεις τοῦ Παντοδυνάμου μὴ περιφρονῶν. Τραυματίζει καὶ ἐπιδένει τὸ τραῦμα, πληγώνει καὶ ἡ χείρ του θεραπεύει....

Παράδοξος ἐκδήλωσις συμπαθείας! Ἀντὶ τῆς προσδοκωμένης παραμυθίας ὁ Ἰὼβ ἀκούει θεωρίας ἥκιστα προσαρμοζομένας πρὸς τὴν προσωπικήν του κατάστασιν. Τοῦτο ἔτι περισσότερον ἐξάπτει τὴν ἀγανάκτησίν του.

Ὢ! Ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ζυγισθῇ ἡ ὀδύνη μου, νὰ τεθῶσιν εἰς πλάστιγγα τὰ παθήματά μου, θὰ εὑρίσκοντο βαρύτερα παρὰ ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης.

Οἱ λόγοι μου ἔχουσι τὴν ἔκφρασιν παραφροσύνης, διότι μὲ ἐπλήγωσαν τὰ βέλη τοῦ Δυνατοῦ καὶ ἡ ψυχή μου ἀπομυζᾷ τὸ δηλητηριῶδες περιεχόμενόν των. . . . Ὁ ὄναγρος μὲ κραυγὴν ἀγαλλιάσεως σπεύδει ἐπὶ τὴν χλόην καὶ ὁ βοῦς περιχαρὴς ἐπὶ τὴν φορβήν του μυκᾶται. . . . Καὶ εἰς ἐμὲ εἶναι βδέλυγμα ἡ τροφή μου. . . .

Ὁ πάσχων ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς συμπαθείας τῶν φίλων καὶ ὅταν ἀκόμη θὰ ἐλησμόνει τὸν φόβον τοῦ Παντοδυνάμου.

Οἱ ἀδελφοί μου εἶναι ἀσταθεῖς, ὡς ἡ κοίτη τῶν τῇδε κἀκεῖσε διαχυνομένων χειμάῤῥων; Εἴσθε ὡσεὶ μὴ ὑπήρχετε. Βλέπετε τὴν ἀγωνίαν μου καὶ τρομάζετε, διαλογιζόμενοι αἴτια καὶ αἰτιατά.

Μήπως σᾶς ἐζήτησα δῶρα ἢ μέρος τῶν ἀγαθῶν σας; Μήπως σᾶς εἶπον· Λυτρώσατέ με ἐκ χειρὸς τοῦ ἐχθροῦ· ἐξαγοράσατέ με ἐκ χειρὸς τῶν ἀνόμων;

Διαφωτίσατέ με καὶ θὰ σιωπήσω. Εἴπατέ μοι, εἰς τί ἡμάρτησα; Ὁ ἀληθὴς λόγος πόσον εἶναι πειστικός!

Νύκτας ὀδύνης ἔχω ὡς κλῆρόν μου. Κατακλίνομαι καὶ λέγω· Πότε θὰ ἐγερθῶ; Πότε θὰ φθάσῃ ἡ νὺξ εἰς τὸ τέρμα της; Μέχρις οὗ ἡ ἡμέρα ἐπιφαύσει εἶμαι ὅλος ἐν ταραχῇ καὶ ἀγωνίᾳ.

Σκώληκες σαρκοβόροι ἐφέρπουσιν εἰς τὸ σῶμά μου καὶ φρικώδης σαπρία τὸ καλύπτει. Διασχίζεται τὸ δέρμα μου καὶ διαλύονται αἱ σάρκες μου. Αἱ ἡμέραι μου διολισθαίνουσι ταχύτερον καὶ τῆς κερκίδος τῆς ὑφαντουργικῆς. Ἐκλείπουσιν. Ἐλπὶς πλέον δὲν ὑπάρχει.... Προτιμότερος ὁ θάνατος ἀπὸ τὰ ὀστᾶ ταῦτα τὰ γεγυμνωμένα. . . .

Τὸν λόγον ἤδη λαμβάνει ὁ Βαλδὰδ ὑπομιμνήσκων ὅτι οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ βασανίζεται ἀναιτίως καὶ συνιστῶν εἰς τὸν Ἰὼβ νὰ καταλλαγῇ πρὸς τὸν Θεόν.

.... Ἐὰν εἶσαι δίκαιος καὶ εὐθύς, θὰ ἐπίδῃ βεβαίως ἐπὶ σὲ ὁ Θεὸς καὶ θὰ σὲ ἀποκαταστήσῃ εὐτυχῆ. . . .

Ἡμεῖς χθεσινοὶ εἴμεθα καὶ οὐδὲν γνωρίζομεν, αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι σκιά. Ἀλλ' ἐρώτησον τὰς παρῳχημένας γενεάς, ἄκουσον τὴν πεῖραν τῶν πατέρων σου. Αὐξάνει ὁ σχοῖνος χωρὶς ἔδαφος ἑλῶδες; Αὐξάνει ὁ κάλαμος χωρὶς ὑγρασίαν; Πράσινος ἀκόμη καὶ πρὶν κοπῇ, ξηραίνεται ταχύτερον παντὸς χόρτου.

Ἡ αὐτὴ τύχη ἀναμένει καὶ τοὺς λησμονοῦντας τὸν Θεόν. Ἡ ἐλπὶς τοῦ ἀσεβοῦς θὰ ἀφανισθῇ. Τὸ στήριγμά του εἶναι ἀράχνης ὕφασμα εὐτελές.

Ἐὰν συνδιαλλαγῇς μὲ τὸν Θεόν, θὰ πληρώσῃ τὸ στόμα σου κραυγῆς χαρᾶς καὶ τά χείλη σου ᾀσμάτων φαιδρῶν. Αἱ κατασκηνώσεις τῶν πονηρῶν θὰ ἀφανισθῶσι.

Ἀποδίδων ὁ Ἰὼβ τὰ παθήματά του εἰς τὴν αὐθαίρετον βουλὴν τοῦ Θεοῦ, μὴ διακρίνοντος μεταξὺ δικαίου καὶ ἀσεβοῦς, θεωρεῖ ματαίαν πᾶσαν προσφυγὴν εἰς τὴν δικαιοκρισίαν του.

.... Νὰ προσφύγω εἰς τὴν δύναμιν; Ἀλλ' εἶνε Παντοδύναμος. Εἰς τὴν δικαιοσύνην; Ἀλλὰ ποῖος θὰ συμπαρίστατο συνήγορός μου; Ἐὰν εἶμαι δίκαιος αὐτὸ τὸ στόμα μου θὰ ἀπαγγείλῃ τὴν καταδίκην μου. Ἐὰν εἶμαι ἀθῷος, θὰ μὲ κηρύξῃ ἔνοχον. Ἀθῷος εἶμαι.... ἀλλὰ τί σημαίνει; Ἀφανίζει τὸν ἀθῷον ὡς καὶ τὸν ἔνοχον. Τοὐλάχιστον ἡ μάστιξ του νὰ ἐπέφερεν ἄμεσον τόν θάνατον.... Ἀλλ' ἐγγελᾷ εἰς τὰς δοκιμασίας τοῦ ἀθῴου. Ἡ γῆ εἶναι παραδεδομένη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀσεβοῦς. . . .

Συμφωνῶν καὶ ὁ Σωφὰρ πρὸς τοὺς προλαλήσαντας ἐπιπλήττει τὸν Ἰὼβ ὅτι ἀδίκως παραπονεῖται διὰ τὰς περιπετείας του.

.... Ὢ! Ἐὰν ηὐδόκει ὁ Θεὸς νὰ σοὶ ὁμιλήσῃ, ἐάν σοι ἀπεκάλυπτε τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς ἀπείρου σοφίας του, θὰ ἐπείθεσο ὅτι ἡ τιμωρία εἶναι δυσανάλογος πρὸς τὰ ἀνομήματά σου. . . Ἡ σοφία του εἶναι τόσον ὑψηλὴ ὅσον καὶ οἱ οὐρανοί, εἶναι βαθυτέρα τοῦ Ἅδου καὶ εὐρυτέρα τῆς θαλάσσης. Γνωρίζει τοὺς πονηρούς, καὶ τοὺς ἐνόχους εὐχερῶς διαγινώσκει.

Ἀντιθέτως ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἄνοιαν τοῦ ἄφρονος, γεννᾶται ὡς τὸ νεογνὸν τοῦ ὀνάγρου. . . . Τὸ κατὰ σέ, εὔθυνον τὴν καρδίαν σου πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὰς χεῖράς σου πρὸς αὐτὸν ἔκτεινον. Ἂς ἀποστῇ πᾶσα ἀπὸ σοῦ ἀνομία καὶ ἡ ἀδικία ἂς μὴ ὑπεισέλθῃ εἰς τὴν σκηνήν σου. . . .

Ἡ ἐπίμονος προσπάθεια τῶν συνομιλητῶν νὰ παραστήσωσι τὰ παθήματα τοῦ φίλου των ὡς δικαίαν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ καθιστᾷ ὀδυνηροτέραν τὴν συμφοράν. Καὶ ἐν στιγμῇ ὑπερτάτης συγκινήσεως ἀναπολεῖ μὲ νοσταλγίαν ὁ πολυπαθὴς Ἰὼβ τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τοῦ βίου του.

Ὢ! Τίς θά μοι ἀποδώσῃ τὰς παλαιὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ Θεὸς ἠγρύπνει ἐπ' ἐμὲ προστατευτικῶς καὶ ὁ λύχνος του ηὔγαζεν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου.... καὶ οἱ υἱοί μου μὲ περιεστοίχιζον!

Ἀναπολεῖ μὲ δεδικαιολογημένον πόνον τὰς εὐτυχεῖς ἐκείνας ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας νέοι καὶ γέροντες, ἄσημοι καὶ ἐπίσημοι ἐχαιρέτιζον μὲ σεβασμὸν πᾶσαν ἐμφάνισίν του ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ περισυνέλεγον ἐν σιγῇ πᾶν κέλευσμα καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν του. Διότι πάντες ἐγνώριζον ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ εὐσέβεια ἦσαν σύνοικοί του.

.... Ὅταν ἠρχόμην πρὸς αὐτοὺς μοὶ παρεχώρουν τὴν πρώτην θέσιν, προεκαθήμην ὡς βασιλεὺς ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου του, ὡς παρήγορος ἄγγελος ἐν μέσῳ τεθλιμμένων. . . .

.... Καὶ τώρα εἶμαι ὁ περίγελως καὶ τὸ θρύλλημα τῶν νεωτέρων μου....

Χωρὶς νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν πάντῃ ἀθῷον καὶ δίκαιον πρὸ τοῦ Θεοῦ, εὑρίσκει τὴν δοκιμασίαν πολὺ μεγαλυτέραν τῶν ἀναποφεύκτων ἐκείνων ἀδυναμιῶν τοῦ βίου του, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσι σοβαρὰν ἐνοχὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ δικαιολογήσωσι τὰς περιπετείας του. Τί εἶναι ἐπὶ τέλους αὗται ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας ἐνδείξεις τῆς θεοσεβείας καὶ τῆς φιλαδελφίας;

Ὀφθαλμὸς ἤμην εἰς τοὺς τυφλοὺς καὶ ποὺς εἰς τοὺς χωλούς. Ἐγὼ ἤμην ὁ πατὴρ τῶν ἀδυνάτων.... Ποίαν ἄρά γε μερίδα—διελογιζόμην— μοὶ ἐπεφύλασσεν ἄνωθεν ὁ Θεός, τίνα τύχην θά μοι προσένειμεν ἀπὸ τοὺς οὐρανούς του ὁ Παντοδύναμος! Ὁ ὄλεθρος δὲν εἶναι διὰ τοὺς πονηροὺς καὶ ἡ δυστυχία διὰ τοὺς ἐργάτας τῆς ἀνομίας; Μήπως δὲν γνωρίζει ὁ Θεὸς τὰς ὁδούς μου καὶ δὲν ἀριθμεῖ πάντα τὰ βήματά μου;

Ἐὰν ἐπορεύθην τὰς σκολιὰς ἀτραποὺς τοῦ ψεύδους, ἐὰν ὁ πούς μου ἐβάδισεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς πανουργίας, ἄς με ζυγίσῃ ὁ Θεὸς μὲ τὴν δικαίαν πλάστιγγά του καὶ θὰ γνωρίσῃ τὴν ἀθῳότητά μου.

Ἐὰν τὰ βήματά μου ἐξετράπησαν τῆς εὐθείας, καὶ ἡ καρδία μου ἠκολούθησε

τὸν στόχον τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἐὰν κηλίς τις ἔχρανε τὰς χεῖράς μου, ἂς σπείρω καὶ ἂς ἐργάζωμαι ἐγώ, καὶ ἄλλος ἂς συγκομίζῃ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων μου.

Ἐὰν ἡ καρδία μου διεφθάρη ὑπὸ γυναίου ἑταιρικοῦ, ἐὰν κατεσκόπευσα τὴν θύραν τοῦ πλησίον μου.... ἐὰν παρεγνώρισα τὸ δίκαιον τῶν θεραπόντων μου, ὅταν ἐκρίνοντο πρὸς ἐμέ...

Ἐὰν ἀφῆκα νὰ ξηρανθῇ τὸ δάκρυ τῆς ἱκεσίας εἰς τὸ ὄμμα τῆς χήρας, ἢ κατὰ μόνας ἔφαγον τὸν ἄρτον μου....

Ἐὰν εἶπον εἰς τὸ χρυσίον· εἶσαι ἡ ἐλπίς μου.... ἐὰν ἐπιχαρὴς ἐδείχθην εἰς τὸν ὄλεθρον τοῦ ἐχθροῦ μου καὶ εἶπον· εὖγε, εὖγε....

Ἐάν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀνθρώπων, μετημφίεσα εἰς ἀρετὰς τὰ ἐλαττώματά μου καὶ συνέκλεισα ἐν ἐμαυτῷ τὰ ἀνομήματά μου — ὤ! ποῖος θὰ προσέλθῃ εὐήκοος τοῦ παραπόνου μου ἀκροατής! — ἄς μοι ἀποκριθῇ ὁ Παντοδύναμος. Ἰδοὺ τὸ τελευταῖον αἴτημά μου.

Τὸ δὲ παράπονόν του γίνεται ἔτι πικρότερον ὅταν ἀντιπαραβάλλῃ τὴν τραγικότητα τῆς θέσεώς του πρὸς τὴν ἐπίφθονον κατάστασιν ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν. Ἐνῷ αὐτός, δίκαιος καὶ ἄμεμπτος, ὑφίσταται τὸν τραχύτερον πόνον, ἄλλοι, ἀσεβεῖς καὶ ἄδικοι, ἀπολαύουσιν εἰρήνης ἀδιαταράκτου, γηράσκουσιν ἐν ἀδιαπτώτῳ εὐδαιμονίᾳ! Οἱ οἶκοί των εἶναι ἀδιαλείπτου χαρᾶς καὶ εὐτυχίας ἐνδιαιτήματα. Οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες των παραδίδονται εἰς τὴν μέθην τοῦ πότου καὶ τοῦ χοροῦ. Οἱ ἦχοι τῶν αὐλῶν καὶ τῶν τυμπάνων οἱ κρότοι καὶ τῶν γελώτων ὁ φαιδρὸς ἀντίλαλος ἐν τῇ τεταραγμένῃ φαντασίᾳ του ὑποδύονται τὴν μορφὴν καὶ τὸν τρόπον δαίμονος κακοποιοῦ, σαρκαστικῶς ἐπιχαίροντος εἰς τὰ παθήματα τοῦ εὐσεβοῦς.... Καὶ πρὸ αὐτοῦ στυγνὸν προβάλλεται τὸ ἐρώτημα· διατί εὐτυχοῦσιν οἱ ἀσεβεῖς καὶ εὐδοκιμοῦσιν οἱ ἄδικοι, ὅσοι ἀπηρνήθησαν τὸν Θεὸν καὶ ἰταμῶς τὸν ὑβρίζουσι λέγοντες:

Ἀπόστηθι ἀφ᾽ ἡμῶν! Τὰς ὁδούς σου εἰδέναι οὐ βουλόμεθα. Τί ἱκανός, ὅτι δουλεύσωμεν αὐτῷ; Καὶ τίς ὠφέλεια, ὅτι ἀπαντήσωμεν αὐτῷ;

Ἀλλὰ τοῦτο καταντᾷ σκάνδαλον. Εἶναι ἀφόρητος δυσαρμονία. Εἶναι κατάφωρος διασάλευσις τῆς ἠθικῆς τάξεως. Καὶ ἡ θλῖψις τοῦ Ἰὼβ ἐντείνεται εἰς ἐσχάτην ἀπόνοιαν, εἰς ἐπανάστασιν. Εὑρίσκεται ἤδη εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου.... Καὶ ὑπαίτιοι εἶναι οἱ τρεῖς συνομιληταί. Αἱ ἄκαιροι προκλήσεις των καὶ ὁ ἀδέξιος χειρισμὸς τοῦ ζητήματος κινδυνεύουσι νὰ φέρωσιν ἀποτέλεσμα ἀντίθετον τοῦ ἐπιδιωκομένου. Ὁ ψυχικὸς σάλος τοῦ δυστυχοῦς Ἰὼβ ὑπενθυμίζει τὸ ψαλμικὸν ἐκεῖνο:

... Ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, παρ᾽ ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν....

Ἀλλ᾽ εἶναι κατὰ τοῦτο τοὐλάχιστον εὐτυχής, ὅτι ἔχει ζωηρὰν τὴν συναίσθησιν τῆς ἀθῳότητός του καὶ δύναται, χωρὶς κανένα ἔλεγχον ἐσω-

τερικόν, νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἔμμονον γνώμην τῶν φίλων του, ὅτι τὰ δεινὰ τοῦ βίου εἶναι πάντοτε ἐπακολούθημα καὶ ἀντίλυτρον ἁμαρτημάτων.

Εὐτυχεῖς ὅσοι εἰς ἡμέρας σκληρῶν δοκιμασιῶν αἰσθάνονται ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην γαλήνην. Αἱ δοκιμασίαι δὲν ἔχουσι πάντοτε τὸν χαρακτῆρα ποινῆς· Πολλάκις ἀποστέλλονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ ζωογονήσωσιν ἐν ἡμῖν τὸ αἴσθημα τῆς σοβαρότητος τῆς ζωῆς. Ἀλλ᾿ ἐὰν εἰς αὐτὰς εὑρίσκωμεν καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀποτίσωμεν μέρος τῆς ὀφειλῆς πρὸς τὴν Αἰωνίαν Δικαιοσύνην, διατὶ νὰ μὴ τὰς δεχώμεθα μὲ καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην, μὲ αἴσθημα πειθαρχίας καὶ ὑποταγῆς εἰς τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ;

Ὀλίγοι βεβαίως εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν ἔσχον εἰς τὴν ζωήν των στιγμὰς ἠθικῶν κλονισμῶν καὶ λιποψυχίας ἐν τῇ ἀρετῇ. Οἱ πολλοί, οἱ ἔχοντες τὴν συνείδησιν κατήγορον τῶν πράξεών των, ἄς μὴ παραπονῶνται κατὰ τῆς ἀδίκου μοίρας των, ὅταν διέρχωνται ἡμέρας θλίψεων. Τὰ πάντα διέπονται ὑπὸ Δικαιοσύνης αἰωνίας, ἀπαρατρέπτου καὶ σταθερᾶς, ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον ἐπιστασίαν τῆς ὁποίας ἀνελίσσονται κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ καὶ ἀλάθητον αἱ ἀκολουθίαι τῶν κατὰ καιροὺς διαπραττομένων σφαλμάτων....

Ὅσοι δὲ πάλιν, ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἁγνότητι καρδίας, ἔχουσι τὴν συμμαρτυρίαν τῆς συνειδήσεως, ὅτι ὑπῆρξαν εἰς τὸν βίον των ἀνένοχοι πρὸ τοῦ Θεοῦ, ἤ, τουλάχιστον, ὅτι ἡ ἔντασις τοῦ ἐπακολουθοῦντος πόνου ὑπερβάλλει κατὰ πολὺ τὸν ὄγκον τοῦ ἁμαρτήματος, ἄς ἐμβαθύνωσιν εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν θλίψεων, παρακολουθοῦντες τὴν βαθμιαίαν διὰ τοῦ πόνου ἀνύψωσιν καὶ τελείωσιν τοῦ Ἰὼβ ἐν τῇ ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ τῇ βαθυτέρᾳ κατανοήσει τῆς ζωῆς.

Ἐὰν ληφθῇ ὑπ᾿ ὄψιν, ὅτι διὰ τὴν πρὸ Χριστοῦ ἀνθρωπότητα εἰς πολλὰς δὲ περιπτώσεις καὶ δι᾿ αὐτὸν τὸν ἰσραηλιτικὸν λαόν, ὁ ὁρίζων τῆς πίστεως ἦτο πολὺ στενός, τὸ δὲ πρόβλημα τῶν θλίψεων, θεωρούμενον μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν κυρώσεων καὶ τῶν ἀμοιβῶν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἠδύνατο νὰ βυθίζῃ τὰς ψυχὰς εἰς ἀγωνίαν, μικρὸν ἀπέχουσαν τῆς ἀπογνώσεως, δι᾿ ἡμᾶς τοὺς χριστιανοὺς εἶναι πολὺ συγκινητικὸν καὶ διδακτικὸν τὸ θέαμα ἀνθρώπων ὡς ὁ Ἰὼβ οἱ ὁποῖοι καὶ ἐν μέσῳ τοῦ περιβάλλοντος αὐτοὺς σκότους ἠδύναντο νὰ ἀνεύρωσι τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸν Θεόν.

Ἐν Χάλκῃ, τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου 1937.

† Ο ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Σχολάρχης τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς.

† Μητροπολιτου Ηλιουπολεως ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΝΑΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟ 1453
ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΛΟΓΟΥ A. M. SCHNEIDER «BYZANZ»

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μία λύσις κατ' ἐμὲ εἶναι δυνατή. Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι μετὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1593 ὁριστικῶς ἐπεκράτησεν ἡ χρῆσις τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου ὡς πατριαρχείου, καὶ νὰ θεωρήσωμεν ὡς γεγονός, τὸ ὅτι μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Παμμακαρίστου, ὡς πατριαρχικὸς ναὸς καὶ οἶκος ἐχρησίμευσε τὸ Βλαχσεράγιον, βραδύτερον δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1592 παραλλήλως ἐχρησιμοποιοῦντο ἀμφότερα, ὅ τε ναὸς τοῦ Βλαχσεραγίου καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου. Τὸν πρῶτον προσέφερον οἱ ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας ἐπιτυχόντες καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν τῆς ἐξουσίας· τὴν δευτέραν ὑπέδειξαν ἀργότερον οἱ κρατοῦντες καθὼς τοῦτο φανερώνεται ἐκ τῆς φράσεως «ταύτην ***ἔδωκαν*** νῦν τῷ Πατριάρχῃ ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ Πατριαρχείου». Ἐὰν δὲν ἀναφέρῃ ὁ Τρύφων τὴν Παναγίαν τοῦ Βλαχσεραγίου ὡς πατριαρχεῖον, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς δύο λόγους, α΄) ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐκείνη ἐκέκτητο ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα μὴ ἐπισημοποιηθεῖσα ὡς πατριαρχικὸς ναὸς καθ' ὃν τρόπον οἱ πρὸ αὐτῆς πατριαρχικοὶ ναοί, καὶ β΄) ὅτι, ὡς προεσημειώθη, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βλαχσεραγίου μετὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1593 ἔπαυσεν ἴσως χρησιμοποιουμένη ὡς πατριαρχεῖον. Ἄλλως τε μὴ λησμονῶμεν ὅτι κατὰ τὰ ἐν τοῖς Annales Suevici ὑπὸ τοῦ Κρουσίου ἀναφερόμενα, καταχωρηθέντα δὲ ἐν ὑποσημειώσει τῆς παρούσης μελέτης, μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Παμμακαρίστου «παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἄλλος τόπος πρὸς οἰκοδομὴν

Πατριαρχείου»». («Et alius locus ubi edificaret, concessus»). Αἱ τελευταῖαι λέξεις δεικνύουν πράγματι τὸν προσωρινὸν ἔτι δὲ καὶ τὸν μερικὸν χαρακτῆρα τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ Βλαχσεραγίου ὡς πατριαρχείου. Ἡ λατινικὴ λέξις «concessus» τῶν Annales Suevici καὶ ἡ φράσις τοῦ Τρύφωνος «ταύτην νῦν ἔδωκαν τῷ Πατριάρχῃ» κατ' οὐσίαν σημαίνουν ἕν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Καθ' ὃν χρόνον ὁ πατριάρχης καὶ μέρος ἴσως τῆς ἀκολουθίας του διέμενον, ὑπὸ τύπον προσωρινότητος, ἐν τῷ Βλαχσεραγίῳ ἐσκέφθησαν ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ὑποδείξουν τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου ὡς μᾶλλον κατάλληλον διὰ πατριαρχεῖον. Τὸ ρῆμα «edificaret» δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν κατὰ γράμμα, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ προσδώσωμεν εἰς αὐτὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ πατριαρχείου ἐν ἄλλῳ τόπῳ κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Σουλτάνου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπελείποντο ἀκόμη πολλοὶ ναοί, ἐξ ὧν ὄχι ὀλίγοι εὑρίσκοντο ἐν ἐρειπώδει καταστάσει, δὲν ἐπετρέπετο δὲ ἡ οἰκοδομὴ νέων [20]. Εἶναι πολὺ φυσικὸν τὸ νὰ ἔγιναν μερικαὶ ἐπισκευαὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου, ἀλλ' οὐχὶ ἐξ ὑπαρχῆς οἰκοδομή. «Καὶ καλεῖται καινούργιον πατριαρχεῖον «novum Patriarchion» φράσις ὑπάρχουσα εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ Κρουσίου (λόγια τοῦ Ἰωνᾶ Ταριτζίου), παρατίθεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ παλαιὸν (χρονικῶς) τῆς Παμμακαρίστου».

Εἴπομεν ἀνωτέρω διατὶ ὁ Τρύφων—κρατήσας σημειώσεις ἴσως μετὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1593— δὲν ἀναφέρει ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐνοριακῶν ναῶν τὸν τοῦ Βλαχσεραγίου ὡς πατριαρχικόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰωνᾶς κατ' Αὔγουστον τοῦ 1592 οὐδὲν λέγει περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Βλαχσεραγίου ὡς πατριαρχείου καίτοι κατὰ Φεβρουάριον, ὡς εἴδομεν, τοῦ 1593 συνεκροτήθη ἐκεῖ ἡ γνωστὴ σύνοδος. Ἡ σιωπὴ αὕτη ἐξηγεῖται ἐκ τούτου ὅτι παραλλήλως ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ οἱ δύο ναοί, ὡς ἤδη ἐσημειώθη, ὁ δὲ Ἰωνᾶς ἐμνημόνευσε τὸν τοῦ Προδρόμου ὄχι μόνον ὡς ἐπισημότερον ἀλλὰ καὶ ὡς μόνιμον πατριαρχικὸν ναόν. Καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐκτὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας, χρησιμοποιουμένης διὰ τὰς μεγάλας πανηγυρικὰς τελετάς, καὶ ὁ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης προωρίζετο διὰ δευτερευούσας τελετὰς τοῦ Πατριαρχείου καὶ ὠνομάζετο ὡσαύτως «Πατριαρχεῖον» [21].

Ὁ Τρύφων ἀναφέρει καὶ περὶ ἡγουμένης τῆς Μονῆς Προδρόμου, ὀνομαζομένης Κασσιανῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχορήγησεν ὡς δῶρον τρία χρυσᾶ νομίσματα [22]· καὶ κάμνει λόγον καὶ περὶ *μοναχῶν*. Ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς ὁ

---

[20]) Περὶ ἀπαγορεύσεως οἰκοδομῆς νέων ἐκκλησιῶν ἴδε Φωτ. Βιβλιοθήκην Α. σ. 50. 52.

[21]) Πασπάτη, «Βυζαντιναὶ Μελέται» σ. 337.

[22]) «Ἐκκλ. Ἀλήθεια» Κ' σ. 563 καὶ Ε. Φ. Συλλ. ΚΑ' σ, 128.

μακαρίτης Ξ. Σιδερίδης ὑπέθεσεν ὅτι « ὁ Τρύφων κακῶς ἐπληροφορήθη τὰ περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου, τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας μὴ ἐπιτρεπόντων συνοίκησιν μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν ἢ ἠπατήθη ἕνεκα τῆς ἐκεῖ παρουσίας τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐν οἷς ἦσαν καὶ οἱ πατριαρχικοὶ γενιτσαροφύλακες » 23). Παρεμπιπτόντως σημειώνω ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Τρύφωνος ἀναφερομένη παρουσία Γενιτσάρων καὶ μάλιστα ὡς φυλάκων ἐνισχύει τὴν γνώμην περὶ χρησιμοποιήσεως τῆς εἰρημένης Μονῆς ὡς πατριαρχείου. Καὶ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Παμμακαρίστου, ὡς ἀναφέρεται καὶ ἐξεικονίζεται ἐν τῷ διαγράμματι τοῦ Πατριαρχείου καταχωρουμένῳ ἐν τῇ τουρκογραικίᾳ (σ. 190) καὶ ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ τοῦ Schweiger 24). Πῶς διέφυγε τὸ προσεκτικὸν βλέμμα τοῦ Ξ. Σιδερίδου ἡ ὑπὸ τοῦ Τρύφωνος μνεία τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου ὡς πατριαρχείου; Ὁ μακαρίτης παρασιωπῶν τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Τρύφωνος προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν μνείαν «μοναχῶν» ἢ ἐκ λάθους τοῦ Ρώσσου προσκυνητοῦ, μὴ πληροφορηθέντος δῆθεν ἐπακριβῶς περὶ τῶν τῆς Μονῆς, ἢ ἐκ τῆς ἐκεῖ παρουσίας τοῦ Π/χου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐγένετο μνεία. Ἡ παρουσία τοῦ Πατριάρχου, τῆς ἀκολουθίας του, ὡς καὶ τῶν Γενιτσάρων ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου τότε ἦτο πατριαρχεῖον καὶ οὐχὶ διὰ τῆς εἰκασίας ὅτι ἦλθον ἐκεῖ διὰ τὴν διανομὴν τῶν ἐλεῶν! ἢ διὰ « τὴν γειτνίασιν τῆς Μονῆς τῆς Πέτρας καὶ τῶν ὀσπιτίων τῶν Βλάχων». Τούτων ὅμως οὕτως ἐχόντων διατὶ ἀναφέρεται καὶ ἡγουμένη τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου καὶ δὴ ἐν ἐνεργείᾳ λαβοῦσα δῶρον; Ὁ Πατριάρχης Γεννάδιος ὁ Β′ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1456 ἀναγκασθεὶς νὰ μεταφέρῃ τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν γυναικείαν Μονὴν τῆς Παμμακαρίστου, « διέταξεν ἀπελθεῖν— τὰς ἐκεῖ μοναχὰς— ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Προδρόμου Ἰωάννου τοῦ ἐν Τρούλλῳ » 25). Τὰς μοναχὰς τοῦ μοναστηρίου τούτου δὲν εὗρεν ὁ Τρύφων τῷ 1593 ἐν τῇ πλησίον τοῦ Π/χείου Μονῇ ἐκείνῃ ἀλλ' ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Θεσσαλονικέως.

23) «Ἔτι δὲ τοῖς φυλάσσουσι τὴν μονὴν Γενιτσάροις ἀνὰ ἥμισυ τάλληρον».

24) Βλέπε Φωτ. Βιβλιοθήκην Α′ σ. 44 σημ. 89. Ὁ Π)χης Γεννάδιος ὁ Σχολάριος εἰς τοὺς λόγους του ὡς ἑξῆς ὀνομάζει τὸ τότε Π)χεῖον. «Ἐγράφη καὶ ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Π)χείου τῆς Παμμακαρίστου», Γενναδίου Σχολαρίου τὰ Ἅπαντα. Α. σ. XXIV.

25) Ἡ μονὴ αὕτη εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποίαν ὑπ' ἀριθμὸν 2 ἀναφέρων ὁ Τρύφων σημειώνει· «Μονὴν τοῦ Προδρόμου. Ἦτο πλησίον τοῦ παλαιοῦ Πατριαρχείου». Φιλ. Σύλλ. ΚΑ′. σ. 128. Ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν κώδικα Α τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου· «ὁ Ἱερεμίας ἠγόρασε τὸ ὀσπήτιον τοῦ Τζαούση τὸ πλησίον τοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ *γυναικείου μοναστηρίου*» Βλέπε καὶ Μ. Γεδεὼν ἔνθ. ἀν. σ. 141. 142. Πρβλ. Χρονικὸν Γ. Φραντζῆ ἔκδ. Βόννης σ. 307. Πασπάτη, Βυζαντιναὶ Μελέται σ. 303. Millingen, Byzantine Churches in Constantinople σ. 201. Gerlach, Tagebuch σ. 455 A. M. Schneider, ἔνθ. ἀν. σ. 60.

Μήπως συνέβη παρόμοιόν τι καὶ ὡς πρὸς τὴν ἑτέραν Μονὴν τοῦ Προδρόμου τὴν χρησιμοποιηθεῖσαν ὡς πατριαρχεῖον; Μετεφέρθησαν ἀλλαχοῦ αἱ μοναχαὶ ἢ περιωρίσθησαν εἰς ἓν ἀπομεμακρυσμένον διαμέρισμα τῆς εὐρυχώρου καὶ ἀπεράντου ἐκείνης Μονῆς τοῦ Προδρόμου;

Ἕως πότε ἐχρησίμευσεν ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου ὡς Πατριαρχεῖον; Δυστυχῶς οὔτε ἐν τῇ συνοδικῇ πράξει (τόμῳ) τοῦ Μαΐου τοῦ 1593 οὔτε ἐν τῇ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1600 γίνεται μνεία τοῦ τόπου (ἐκκλησίας ἢ αἰθούσης τινος) ἐν τῷ ὁποίῳ συνῆλθεν ἡ ὁμήγυρις τῶν Ἀρχιερέων [26]. Ἠμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ εἰρημένη Μονὴ ἦτο Πατριαρχεῖον μέχρι τοῦ 1597, χρονολογίας δ.λ.δ. τὴν ὁποίαν ἕως τώρα παραδεχόμεθα ὡς χρονολογίαν τῆς μεταφορᾶς τοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν Ξυλόπορταν ἄν ποτε ἔγινε τοιαύτη; Ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῶν ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν τῶν καταχωρουμένων ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ τοῦ Δοσιθέου ἀπέδειξεν ὁ Μηνᾶς Χαμουδόπουλος ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1601, ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Ματθαίου τοῦ Β', ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου 1601—χρονολογίας τοῦ ἀρχαιοτέρου ὑπομνήματος τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς— Πατριαρχεῖον εἶναι τὸ σημερινὸν ἐν Φαναρίῳ [27]. Ἀλλ' ἐὰν εὑρεθῶσι καὶ ἄλλα ὑπομνήματα ἢ οἱαδήποτε ἄλλα μνημεῖα μαρτυροῦντα ὅτι καὶ πρὸ τοῦ 1601 πατριαρχεῖον ἦτο τὸ ἐν Φαναρίῳ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου; Δι' αὐτὸ καὶ ὁ αὐτὸς Χαμουδόπουλος εἰς τὴν προμνησθεῖσαν μελέτην του ὁρίζει μὲν ὡς χρόνον τῆς εἰς Φανάριον μεταφορᾶς τοῦ πατριαρχείου τὴν ἀρχὴν τοῦ 1601 προσθέτει ὅμως καὶ τοῦτο, «ἂν μὴ καὶ μικρὸν πρότερον». Ἐπὶ τοῦ παρόντος παραδεχόμεθα ὅτι μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1601, ἐάν, ὡς φρονῶ, οὐδέποτε ὑπῆρχε πατριαρχεῖον Ξυλόπορτας (ὑπῆρχον μᾶλλον δύο «μοναστήρια ὁ μέγας Δημήτριος καὶ ἡ Παναγία τοῦ Μπαλίνου εἰς τὴν Ξυλόπορταν» ἀγορασθέντα ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου), πατριαρχεῖον ἦτο ἡ προσημειωθεῖσα Μονὴ τοῦ Προδρόμου.

Ποία ἦτο ἡ μονὴ αὐτὴ τοῦ Προδρόμου καὶ ποῦ ἔκειτο; Ὁ Schneider ἀφήνων ἀκαθόριστον ἢ μᾶλλον συγχέων τὴν μονὴν τοῦ Προδρόμου τὴν χρησιμεύσασαν ὡς πατριαρχεῖον μετὰ τῆς μονῆς, ἔνθα τὸ σημερινὸν πατριαρχεῖον, τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 2 Μονὴν τοῦ Προδρόμου ταυτίζει πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Πέτρας, καὶ παραδέχεται ὡς τρίτην τὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐν Τρούλλῳ. Εἴπομεν ἀνωτέρω πόσον ἀκατανόητος εἶναι ἡ συνταύτισις τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου Α τοῦ Τρύφωνος μετὰ τοῦ σημερινοῦ Πατριαρχείου. Ἔπειτα ἡ Μονὴ Β τοῦ Τρύφωνος, περὶ τῆς ὁποίας ἀνωτέρω ἔκαμα λόγον, κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Τρύφωνος τῷ 1593, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ἦτο μεταβεβλημένη

---

26) Φωτίειος Βιβλιοθήκη Α. σ. 131—137.

27) «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» Β. 779—781.

εἰς τέμενος, ἐν ᾧ ἡ Μονὴ τῆς Πέτρας ἀναφέρεται τῷ 1631 ὁπότε Μελέτιος ὁ Συρίγος ἐξεφώνησεν ὁμιλίαν. Ὁ Κεραμεὺς Παπαδόπουλος ἀναλύων χειρόγραφον τοῦ Μ. Συρίγου, κτῆμα ἑνὸς βιβλιοπώλου τῆς Σμύρνης, σημειώνει· «(ἀριθ. 26—Σάθα—28) εἰς τὸ ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, ἐξεφωνήθη ,αχλα΄ (1631) εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην *τῆς Πέτρας* εἰς Κωνσταντινούπολιν» [28]. Καὶ ὁ Κ. Σάθας εἰς τὴν Νεοελληνικήν του Φιλολογίαν (σ. 258—220) ἀναγράφων κατάλογον τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Μ. Συρίγου ἀναφέρει τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν ὑπ' ἀριθμὸν 28 οὐχὶ 26, ὡς γράφει ὁ Κ. Παπαδόπουλος, καὶ προσθέτει ἐν ὑποσημειώσει τῆς σελίδος 260 «οἱ λόγοι οὗτοι φέροντες χρονολογίαν ἐκφωνήσεως 2 Δεκεμβρίου 1633—27 Δεκεμβρίου 1639 εὕρηνται κλπ.» Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ κατάλογος τοῦ Κ. Σάθα εἶναι ὁ ἴδιος μὲ τὸν κατάλογον τοῦ Κερ. Παπαδοπούλου πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ὁμιλία εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πέτρας ἐξεφωνήθη τοὐλάχιστον περὶ τὰ τέλη τοῦ 1633 ἂν ὄχι καὶ ἀργότερον. Πιθανώτερον ὅμως εἶναι τὸ ὅτι περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὁ Μ. Συρίγος ὡμίλησεν εἰς δύο διαφόρους ναοὺς καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Οὕτως ἢ ἄλλως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποκλείεται ἡ γνώμη τοῦ Schneider περὶ συνταυτίσεως τῆς Μονῆς Β τοῦ Τρύφωνος μετὰ τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας. Ἄλλως τε, ὡς ἀνωτέρω ἐσημείωσα, ὁ κῶδιξ Α/2 τοῦ Οἰκ. Π/χείου ἀναφέρων τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου, τὴν «πλησίον τοῦ Π/χείου» μνημονεύει ἁπλῶς «γυναικεῖον» μοναστήριον (κώδ. σ. 8 ἔτος 1578), ἐν ᾧ διὰ τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου, τὴν οὐχὶ πλησίον τοῦ Πατριαρχείου, τῆς Παμμακαρίστου, προσθέτει «*τοῦ Προδρόμου τοῦ ἐν τῇ Πέτρᾳ*». Ὁλόκληρον τὸ σχετικὸν χωρίον τοῦ πατριαρχικοῦ κώδικος ἔχει οὕτω· «ἡ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐξ ἰδίων δόσασα φλωρία εἴκοσι τῷ πρώην πατριάρχῃ κυρίῳ Ἰωάσαφ, ἔλαβε τὰ ῥιπίδια *τοῦ Προδρόμου τοῦ ἐν τῇ Πέτρᾳ* δράμια ασ΄ (1200)». Ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν καταχωρουμένων δωρεῶν καταφαίνεται ὅτι τὸ σημείωμα ἐγράφη κατὰ τὸ 1565 μεταξὺ Ἰανουαρίου καὶ Μαρτίου. Ὁ κ. Μ. Γεδεὼν εἰς τὸ ἔργον του «Ἐκκλησίαι Βυζαντιναὶ ἐξακριβούμεναι» σ. 64 ὡς χρονολογίαν σημειώνει τὸ 1564· ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τῆς μνημονευομένης χρονολογίας ὡρισμένων δωρεῶν γενομένων μετὰ τὴν παῦσιν καὶ τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἰωάσαφ τοῦ Β΄, ἐφ' ὅσον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σημείωμα τοῦ κώδικος διαλαμβάνει «τῷ πρώην πατριάρχῃ Ἰωάσαφ» [29] ὀρθὴ χρονολογία εἶναι ἡ τοῦ 1565 ἀφ' οὗ ὁ Ἰωάσαφ ἐπαύθη κατὰ Ἰανουάριον τοῦ ἔτους τούτου.

---

[28]) «Δελτίον ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας», τόμ. Β. σ. 443. Τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς ἐκφωνήσεως τῆς ὁμιλίας ταύτης τοῦ Συρίγου ἀναφέρει καὶ ὁ κ. Μ. Γεδεὼν «Ἐκκλησίαι Βυζαντιναὶ ἐξακριβούμεναι» σ. 64. 65.

[29]) Βλέπε τοῦ ἰδίου Γεδεὼν, «Χρονικὰ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ« σ. 148.

Τουρκικὸν ἔγγραφον σωζόμενον ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Σαρμασικίου ἀναφερόμενον δὲ εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος μονὴν μνημονεύει «Prodrome Petre Manastiri demekle meşhur olan manastiri tevabiyle». Ὁ Σουλτάνος Μεχμὲτ ὁ Β' ἔδιδε τὸ Μοναστήριον εἰς τὴν μητέρα τοῦ Μ. Βεζύρου Μαχμοὺτ πασᾶ. Τὸ ἔγγραφον φέρει χρονολογίαν ἐγίρας 867—1463. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ προσθήκη τοῦ ἐπιθέτου «meşhur» περίφημος, περιώνυμος, τοῦ ὁποίου χρῆσις γίνεται καὶ εἰς ἀρχαῖα ἑλληνικὰ κείμενα [30]). Ὁ Du Cange εἰς τὸ γνωστὸν Γλωσσάριόν του (index auctorum σ. 30) ἀναφέρει σημείωσιν γεγραμμένην ἐν χημικῷ βιβλίῳ (Ἐθν. Βιβλ. Παρισίων κώδ. Reg. 618) ἔχουσαν οὕτω· «Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Νεοφύτου τῆς Προδρομικῆς μάνδρας *περιωνύμου* τῆς κειμένης ἔγγιστα τῇ Ἀετίου, ἡ βίβλος ἥδε τῆς φιλανθρώπου τέχνης» [31]). Εἰς χειρόγραφον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου (Additional Nº 11728) ἀναγινώσκομεν· «ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον χειρὶ Στεφάνου ἱερομονάχου καὶ σκευοφύλακος τοῦ *τιμίου Προδρόμου τῆς Εὐλογημένης Πέτρας*, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 11 ἐνδ. ι' 6925 (=1416)» [32]). Οἱ Forchheimer καὶ Stryzgowski εἰς τὸ ἔργον των «Byzantinischen Wasserbehälter» (σ. 154) ἀναφέρουν ἐκ χειρογράφου κώδικος τὴν ἀκόλουθον σημείωσιν· «ἡ βίβλος αὕτη τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς κει-

---

Εἰς τὸν προσημειωθένα κώδικα Α/1 ἀναγινώσκομεν· ἐν ἔτει 7073 (1565) μηνὶ Ἰανουαρίῳ κβ'.

Ὁ εὐγενέστατος ἐν ἄρχουσι κύριος Μιχαὴλ Καντακουζηνὸς ἀφιέρωσε......

Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἡ Καθολικὴ ἐκκλησία παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ πρώην Πατριάρχου Ἰωάσαφ φλωρία...

Ἐν ἔτει τῷ αὐτῷ καὶ μηνὶ Μαρτίῳ παρέλαβεν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Παμμακαρίστου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πρώην Πατριάρχου κυρίου Ἰωάσαφ καυκίον ἀργυροῦν.....

Ἐν ἔτει τῷ αὐτῷ μηνὶ Μαρτίῳ ΙΔ' ἡμέρᾳ Τετράδι, παρέλαβεν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου κυρίου Μητροφάνους ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πρώην Πατριάρχου κυρίου Ἰωάσαφ.....

Παρεμπιπτόντως σημειώνω ὅτι ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν σημειωμάτων τοῦ εἰρημένου κώδικος ὁ Π/χης Ἰωάσαφ τουλάχιστον μέχρι τῶν μέσων Μαρτίου τοῦ 1565 εὑρίσκετο ἐν Κωνσταντινουπόλει.

[30]) Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ κ. Γεδεὼν δημοσιευομένῃ ἑλληνικῇ μεταφράσει τοῦ τουρκικοῦ ἐγγράφου («Ἐκκλησίαι Βυζαντιναὶ ἐξηκριβούμναι» σ. 63—64—δημοσιεύεται καὶ τὸ πρωτότυπον τουρκικὸν κείμενον—) παραλείπεται ἡ ἑρμηνεία τῶν ἀραβικῶν λέξεων «meşhur» καὶ «tevabi» (ἐξαρτήματα). Τὸ τουρκικὸν κείμενον ἐδημοσίευσε καὶ ὁ Ξ. Σιδερίδης ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Ε. Φ. Συλλόγου. Περὶ τῆς μητρὸς (χριστιανῆς ἐκ Σέρβου) τοῦ Μαχμοὺτ πασᾶ βλέπε, Σκαρλ. Βυζαντίου, «Κωνσταντινούπολις» Α σ. 565 566.

[31]) Σκ. Βυζαντίου «Κωνσταντινούπολις» Α. σ. 563 σημ. 5. Ξ. Σιδερίδου, Ἡ Κινστέρνα τοῦ Ἀετίου ἐν περιοδικῷ Φ. Συλλόγου τόμ. ΚΘ' σ. 252.

[32]) «Φωτίειος Βιβλιοθήκη» Β' σ. ε'.

μένης ἔγγιστα τῆς ᾿Αετίου· *ἀρχαϊκὴ δὲ τῇ Μονῇ κλῆσις Πέτρα* » [33]. ᾿Αλλαχοῦ ἡ Πέτρα γενικῶς σημειώνεται « Παλαιὰ Πέτρα», ὡς ἐν χειρογράφῳ τῆς Ε. Παρισινῆς Βιβλιοθήκης (fonds grec ἀρ. 278)· «τῇ τετράδῃ (sic) μετὰ τὴν Ν. (πεντηκοστὴν) Συνάξεις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν παλεᾷ (sic) Πέτρᾳ » [34].

Δὲν θὰ ἀναφέρω τὰ τῆς ἱστορίας τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου ὡς ξένα πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὰ στενὰ ὅρια τῆς παρούσης μελέτης· θὰ παραλείψω ὡσαύτως ὅσα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διάφοροι περιηγηταί, ὡς π. δ. χ, ὁ Clavijo (1404) ἔγραψαν περὶ τῆς Μονῆς ταύτης. ᾿Ελέγετο καὶ ἦτο « περιώνυμος » « μεσχούρ »· ἀρκεῖ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ μεγαλείου τῆς ἱστορικῆς ταύτης μονῆς, δ. λ δ. τοῦ ἐπί τινα καιρὸν πατριαρχείου. Μεταβαίνω εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ τόπου ἐν τῷ ὁποίῳ ἔκειτο τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ Ἁγίου ᾿Ιωάννου τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας.

Ὁ Mordtmann, ὁ Ξ. Σιδερίδης, ὁ Μ. Γεδεὼν—ταλαντευόμενος καὶ δικαίως θέτων σειρὰν ἐρωτήσεων ἐν εἴδει ἀποριῶν —καὶ ἄλλοι ὡς καὶ ὁ Raymond Janin τοποθετοῦσι τὴν Μονὴν τῆς Πέτρας ἐν τῇ θέσει τοῦ Μπογδὰν Σεραγίου. Ὁ Mordtmann γνωματεύει ὅτι καὶ αἱ μοναχαὶ τῆς Παμμακαρίστου μετεφέρθησαν ἐκεῖ (εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πέτρας) μετὰ τὴν μετατροπὴν τῆς Μονῆς Παμμακαρίστου εἰς Πατριαρχεῖον· τὸ τελευταῖον ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Janin [35]. Ὁ Schneider δὲν εὑρίσκει τελείως πειστικὰ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν τοποθετούντων τὴν Μονὴν Πέτρας εἰς τὸ Μπογδὰν σεράγιον [36].

---

[33]) Ὁ Ξ. Σιδερίδης ἀταφέρει 13 χειρόγραφα εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει σημείωσις δηλοῦσα τὴν Μονὴν διὰ τοῦ ὀνόματος Πέτρα καὶ παριστῶσαν αὐτὴν κειμένην πλησίον «τῆς ᾿Αετίου». Περ. Φιλ. Συλλόγου, ΚΘ΄ σ. 252. 253. ᾿Αναφέρει καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Γερλαχίου ἐν τῇ τουρκογραικίᾳ ἀναφερομένην (σ. 390—391) ὁμοίαν δὲ πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν Forchheimer καὶ Stryzgowski ἐν τῷ μνημονευθέντι ἔργῳ των δημοσιευθεῖσαν.

[34]) Φωτίειος Βιβλιοθήκη Β. σ. ε΄ σημ.— Βλέπε καὶ Δημητριέβσκι. «Τυπικά». Α΄ σ. 412. 413 («παλαιὰ Πέτρα»). Μ. Γεδεών, «Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον» σ. 171 τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῇ Πέτρᾳ». Παραπέμπει εἰς τὰ χειρόγραφα Εὐαγγέλια Ἁγίου Ὄρους καὶ εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτικὴν Βιβλιοθήκην, Π. Κεραμέως Β. σ. 472.

[35]) Echos d'Orient, 1936 σ. 61 κ. ἕ. «Οὐδεὶς συγγραφεύς, γράφει, μετὰ τὸν Στέφανον Γερλάχιον δὲν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἁγίου ᾿Ιαάννου τῆς Πέτρας». Ὁ ἀναγνώστης βλέπε πόσοι καὶ ποῖοι ὁμιλοῦν περὶ τῆς Μονῆς αὐτῆς καὶ μετὰ τὸν Γερλάχιον.— Ὁ Mordtmann ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῆς τοποθετήσεως τῆς Μονῆς Πέτρας ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ ΙΘ΄ τόμου τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Φιλ. Συλλόγου σ. 1 καὶ ἑξῆς· Ὁ Ξ. Σιδερίδης ἐν τῷ ΚΘ΄ τόμῳ τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ ὅπου ἐξετάζει τὰ ἀφορῶντα μερικὰς κινστέρνας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἰδίως τὴν κινστέρναν τοῦ ᾿Αετίου—Πουλχερίας.

[36]) Schneider, ἔνθ. ἀνωτ. σ. 56.

Τὰ λεχθέντα ἀνωτέρω ἀποκλείουν τελείως τὴν ὑπόθεσιν τῆς τοποθετήσεως τῆς Μονῆς τῆς Πέτρας ἐν τῇ θέσει τοῦ Μπογδάν Σεραγίου. Ἡ γνώμη καθ' ἣν ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου— Κεφελῆ μεστζίτ— ἐχρησιμοποιεῖτο μέχρι τῶν μέσων τοῦ ιστ' αἰῶνος [37]) ὡς παρεκκλήσιον τοῦ παλατίου τῶν ἡγεμόνων τῆς Μπογδανίας (Μολδαβίας), ἦτο δὲ (ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου) ὁ ναὸς τῆς Μονῆς τῆς Πέτρας πῶς συμβιβάζεται μὲ τὰ γραφόμενα τοῦ πατριαρχικοῦ κώδικος (1565) ἀναφέροντος ρητῶς Μονὴν τοῦ Προδρόμου Πέτρας καὶ πρὸς τὴν σημείωσιν τοῦ Μ. Συρίγου ἐκφωνήσαντος τῷ 1631 ἢ καί τι βραδύτερον λόγον εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας; Πῶς τέλος συμβιβάζεται καὶ μὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Τρύφωνος ἀναγράφοντος τῷ 1593 Μονὴν τοῦ Προδρόμου ἄλλην παρὰ τὴν κειμένην ἔγγιστα τοῦ παλαιοῦ πατριαρχείου τῆς Παμμακαρίστου; Μήπως γίνεται σύγχυσις τῆς «Πέτρας» μὲ τὴν Ζουρόπετραν, ἢ Ζουλόπετραν «ἐκκλησίαν τοῦ Ἀρχιστρατήγου ἄλλως Ἁγίου Νικολάου» ἄλλην παρὰ τὴν τοῦ Κεφελῆ μεστζετί, ὡς ὀνομάζει αὐτὴν καὶ ὁ Ὑψηλάντης (Μ. Ἅλωσιν σ. 327, 684); Ἡ ἄλλη γνώμη τοῦ Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου καὶ τοῦ ἐν πολλοῖς ἀνεξετάστως ἀκολουθοῦντος αὐτὸν Σκ. Βυζαντίου [38]), ὅτι ἡ «Πέτρα» τυγχάνει ἡ αὐτὴ πρὸς τὸ «Πετρίον» «Πετρὶ καπὶ» τυγχάνει ὅλως ἀστήρικτος συγχέουσα ὀνόματα προσώπων μὲ ὀνόματα τόπων.

Ὁ Ξ. Σιδερίδης ἐκλαμβάνων ὡς γεγονὸς βέβαιον τὸν καθορισμὸν τῆς θέσεως τῆς Μονῆς τῆς Πέτρας προσπαθεῖ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ νὰ καθορίσῃ τὴν τοποθεσίαν τῆς κινστέρνας τοῦ Ἀετίου (ὁ Gerlach ἐκκλησίαν Ἀετίου σημειώνει) ὁρμώμενος ἐκ τῶν σημειώσεων ἐκείνων ἐν ταῖς ὁποίαις ἡ μονὴ τῆς Πέτρας τοποθετεῖται «ἔγγιστα τῆς Ἀετίου» [39]). Δυστυχῶς τὸ ὡς γνωστὸν τιθέμενον τυγχάνει ἄγνωστον, καὶ ὁ διὰ τοῦ ἀγνώστου καθορισμὸς τοῦ ἀγνώστου ἀδύνατος.

Ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ Γυλλίου καταφαίνεται α') ὅτι τὸν πέμπτον λόφον ἐξέλαβεν οὗτος ἀντὶ τοῦ ἕκτου, τὸ δὲ «Ἕβδομον» ἐτοποθέτησεν περὶ τὸν πέμπτον λόφον. Συγχέει τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου μὲ τὸν ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Παρὰ τὴν πλάνην ταύτην ὅμως τοποθετεῖ τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου ἔξω τῶν τειχῶν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Ἑβδόμου ὡς περὶ προαστείου. Suburbium Hebdomum appellatum in sexto colle fuisse qui nunc est intra urbem (ὁ ὁποῖος τώρα ἐντὸς τῆς πόλεως εἶναι), ostendit aedes divi Ioannis Baptistae, quam etiam nunc Graici vulgo vocant Prodromi (ναὸς τοῦ

---

37) Μ. Γεδεών, Ἐκκλησίαι Βυζαντ. σ. 64.

38) «Κωνσταντινούπολις» Α' 566, 567. «Κωνσταντινιὰς» ἔκδ. 1844 σ. 19.

39) Περιοδικὸν Φ. Συλλόγου, ἔνθ. ἀν.

θείου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τὸν ὁποῖον τώρα οἱ Γραικοὶ κοινῶς τοῦ Προδρόμου ὀνομάζουσι). Δεικνύει τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου πλησίον τοῦ παρὰ τὸ Καραγκιομρούκ Τσουκούρ μποστάν, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει ὡς κινστέρναν τοῦ Βώνου. (Topographia Constanttnopoleos, βιβλ. IV κεφ. 4). Ὁ Γύλλιος ἐπεσκέφθη τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰ ἔτη 1544—1547 καὶ κατὰ τὸ 1550. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ περιγραφομένη Μονὴ ἐμφανίζεται ὡς ἀνήκουσα μᾶλλον εἰς τὸ παρελθόν. quam etiam **illa somptuosa fuisset, cum alia vestigia indicant)**. Εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Γερλαχίου ὑπάρχει κάποια σύγχυσις. Ἐπεσκέφθη τὴν Μονὴν κατὰ το ἔτος 1578. Κατὰ τὴν περιγραφὴν ταύτην οὐ μακρὰν τῆς Μονῆς ταύτης ἔκειτο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀετίου. (vicinum esse templum τῆς Ἀετίου). Ἐκεῖθεν, λέγει, πλησίον εἶναι καὶ ὁ τόπος τῶν Βλαχερνῶν. (vicinum esse locum τῶν Βλαχερνῶν). Κατὰ τὸν κ. Schneider ὁ Γερλάχιος συγχέει τὴν Μονὴν τῆς Χώρας μὲ τὴν Μονὴν τοῦ Ἀετίου, ἢ μᾶλλον τὴν Μονὴν τῆς Χώρας ὀνομάζει Μονὴν Ἀετίου [40]. Ἄλλως τε καὶ ὁ Γερλάχιος ὁμιλεῖ περὶ μονῆς μᾶλλον ἐξαφανισθείσης καὶ κεκλεισμένης. Εἰς τὰς λατινιστὶ ἐν τῇ τουρκογραικίᾳ καταχωρουμένας ἐπεξηγηματικὰς σημειώσεις (Anuotationes, turcograecia σ. 190) παρουσιάζεται λέγων ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος καθίδρυμα ἦτο ἀρκετὰ εὐρύχωρον μοναστήριον (satis amplum monasterium) τοῦ ὁποίου ὁ ναὸς (templum) ἕως τώρα ἐναπέμεινε, κεκοσμημένος διὰ πλουσιωτάτων εἰκόνων Γραικῶν Αὐτοκρατόρων καὶ ἁγίων, ἀλλ' ὅτι σήμερον (hodie) δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν χρῆσιν τῶν Γραικῶν διότι γειτνιάζει πρὸς μουσουλμανικὸν τέμενος. (Propter templum Turcicum vicinum). Ἡ σχεδὸν ἐρειπώδης κατάστασις καὶ ἡ ἀχρηστία τῆς Μονῆς, καθὼς αὕτη περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Γυλλίου καὶ τοῦ Γερλαχίου, πῶς συμβιβάζεται μὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ πατριαρχικοῦ κώδικος (1565) καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Τρύφωνος καὶ τοῦ Ἰωνᾶ (1593) περὶ χρησιμοποιήσεως αὐτῆς ὡς πατριαρχείου καὶ μὲ τὴν σημείωσιν τοῦ Μ. Συρίγου (1631); Ἀμφότεροι ὅμως τοποθετοῦν τὴν Μονήν τοῦ Προδρόμου ἔξω τῶν ἀρχαίων τειχῶν.

Εἰς τὰ πάτρια [41]) σημειώνονται τὰ ἑξῆς σχετικὰ πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου· «τὸν δὲ Πρόδρομον τὴν παλαιὰν πόρταν (ἄλλη γραφὴ=τὴν παλαιὰν καλουμένην Πέτραν) ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν· τὸ δὲ κτίσμα ἠκούμβιζεν *εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος*». Ὁ ἐκδότης τῶν πατρίων Thed. Preger σημειώνει ἐν ὑποσημειώσει τὴν γραφὴν «*τὴν παλαιὰν καλουμένην*

---

[40]) Καὶ εἰς τὸ Tagebuch σ. 455 ὁμιλεῖ περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου. Βλέπε καὶ Schneider ἐνθ. ἀν. σ. 33. Τὸ μονόγραμμα Θ. Μ. (Θεόδωρος Μετοχίτης) εἶδον καὶ ἐγὼ κάτωθεν τῆς βάσεως τοῦ μιναρὲ τῆς Μονῆς τῆς χώρας κατὰ τὸ 1912.

[41]) Σελ. 275 (III, 391) ἔκδ. Preger.

Πέτραν» ἐπὶ τῇ βάσει χειρογράφου κώδικος. Ἐὰν παραβάλωμεν τὴν δευτέραν γραφὴν πρὸς ἕν χωρίον τοῦ Κεδρηνοῦ (Ι. σ. 729 ἐκδ. Βόννης) ἔχον οὕτω «ἐπλησίασαν αὐτῇ κατὰ τόπον *τῆς λεγομένης παλαιᾶς Πέτρας»*, θὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡ γραφὴ αὐτὴ εἶναι γνησιωτέρα.

Αἱ ὡς ἄνω τρεῖς μαρτυρίαι ἀπομακρύνουν πολὺ τὴν τοποθεσίαν τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εὑρίσκεται τὸ λεγόμενον Μπογδὰν σεράγιον.

Ἂς ἴδωμεν τί γράφει περὶ τῆς τοποθεσίας ταύτης τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νοβογορότου Ρῶσσος προσκυνητὴς ἐπισκεφθεὶς τὴν Κων/πολιν κατὰ τὸ 1200: «πλησίον τῆς [42]) πύλης τοῦ Ρωμανοῦ ἐνεταφιάσθησαν ὁ ἅγιος Προφήτης Δανιὴλ καὶ οἱ ἅγιοι Ρωμανὸς καὶ Νικήτας. Κατὰ τὸ ἴδιον μέρος πλησίον τοῦ τείχους τῆς πόλεως, εὕρηνται τὰ λείψανα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Παρθένου. Καὶ ἐκεῖ πλησίον εὑρίσκονται τὰ λείψανα τῶν Ἁγίων Φλώρου καὶ Λαύρου. Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο κεῖται ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικήτα... πλησίον δὲ ἐκεῖ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου...

Μεταβαίνοντες πρὸς τὰς Βλαχέρνας συναντῶμεν ἕν μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (un couvent de Saint Jean-Baptiste) παραπλεύρως κεῖται τὸ *μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου* καὶ *τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Σικιώτου»* [43]). (A côté est situé le couvent de saint Georges et St Théodore Siciote).

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

(Ἀκολουθεῖ)

---

[42]) Khitrovo, «Itinéraires russes» σ. 103, 104.

[43]) Εἰς χειρόγραφον εὐαγγέλιον τοῦ Ι΄ αἰῶνος ἀποκείμενον τώρα εἰς τὸ κειμηλιοφυλάκιον τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου— ἄλλοτε ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναλήψεως Ὑψωμαθείων—ἀναγινώσκομεν «Ἀπριλίῳ κβ΄ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Σικαιώτου» (sic).

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

ΣΥΜΒΟΛΗ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ Κ/ΠΟΛΕΩΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΞΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

73) ΝΕΟΦΥΤΟΣ Ζ΄

Τὸ ὄνομα Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας ἐφέρετο ἀπὸ πολλοῦ ἀνὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ ἀρχοντικοὺς κύκλους δι' ἐνδεχομένην χηρείαν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐπανελαμβάνετο δὲ μετ' ἐπιτάσεως περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου 1789 ἐπὶ τῇ ἐπελθούσῃ νέᾳ βασιλικῇ διαδοχῇ. «Εὐθὺς οὖν συνελθόντες τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων οἱ πρόκριτοι συνέθεντο τὰ πρὸς τοὺς κρατοῦντας διαθέσθαι περὶ μεταβολῆς πατριάρχου καὶ διενεργήσαντες ἔλαβον γνώμην καὶ ἄδειαν εὑρεῖν τὸν ἄξιον τῆς τοιαύτης ἐπιστασίας. Οἱ δὲ καὶ ***ἔχειν*** εἶπον ***ἕτοιμον***, ἐδέοντο δὲ κατὰ τὸ δίκαιον ἔθος ὁρισμὸν ἵν' ἐκ κοινῆς τῆς γνώμης ἡ ἐκλογὴ γένηται. Ἦν δὲ ***ἐκ πολλοῦ*** ἡ γνώμη τῶν προὐχόντων ἀρχιερέων καὶ εὐγενῶν ἐπὶ τὸν Μαρωνείας Νεόφυτον, ὃν καὶ ὑποπτεύσας ἐδίωκεν ὁ κύριος Προκόπιος· οἱ δὲ καὶ ἀντιπράττοντες κατεῖχον σκηπτόμενοι προφάσεις καὶ τῶν ληστῶν τὰς ἐφόδους εἰς Μαρώνειαν προβαλλόμενοι, ὥστε κινδύνου δῆθεν προφανοῦς ἐξελόμενοι καὶ τοῦ πρωτεύοντος τὴν γνώμην θεραπεύοντες, παρεῖχον αὐτῷ ἄνετον τὴν διατριβὴν ἐν μιᾷ τῶν Κυανέων νήσων τοῦ Ἀντιγόνου περιορίσαντες. Ἧκεν οὖν τῇ ***εἰκοστῇ ἐννάτῃ Ἀπριλίου*** (1789) ἔγγραφος προσταγὴ ἵνα κοινῇ γνώμῃ πατριάρχην ἐκλέξωσι . . . καὶ τῆς ἐκλογῆς γενομένης ἐπὶ τὸν κύριον ***Νεόφυτον*** τὸν στ΄ (=ὀρθότερον = τὸν ζ΄), γενομένης τῆς παραστάσεως ἐπὶ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς βασιλείας καὶ ἐπιβεβαιωθείσης τῆς ἐκλογῆς διὰ τῶν συνήθων καββα-

δίων, τῇ *α΄ Μαΐου* τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἐννάτου σωτηρίου ἔτους ἐγένετο ἡ μετάθεσις τοῦ κυρίου Νεοφύτου ἀπὸ Μαρωνείας εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐν τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, γενομένης τῆς ἀναρρήσεως ἐν τῷ πατριαρχείῳ πληθούσης ἐκκλησίας, ὡς νενόμισται» (Μακρ.). Συνδυάζοντες τὰ ἀνωτέρω πρὸς τὴν μηνολογίαν τῆς παραιτήσεως τοῦ Προκοπίου καὶ τοῦ «ὑπομνήματος» τῆς ἐκλογῆς τοῦ Νεοφύτου συνάγομεν ἀσφαλῶς ὅτι ἡ ἐκλογὴ διενηργήθη τῇ *1η Μαΐου*, αὐθημερὸν δὲ ἐγένετο ἥ τε καββαδιφορία καὶ ἡ ἐνθρόνισις τοῦ πατριάρχου [128]).

Ἡ α΄ πατριαρχεία τοῦ Νεοφύτου διήρκεσε μέχρι 1ης Μαρτίου 1794. «Τῇ γὰρ *α΄ Μαρτίου τοῦ ἐννενηκοστοῦ τετάρτου* τοῦδε ἔτους οἱ ἐν τῷ Καταστένῳ παροικοῦντες ἀρχιερεῖς πρωῒ κατελθόντες καὶ τοὺς ἐν Φαναρίῳ παρενδημοῦντας ἀγηοχότες καὶ τούτοις τὴν γνώμην ἑαυτῶν ἀνακαλύψαντες καὶ συναινοῦντας παραλαβόντες ἐπέστησαν ἀθρόοι τῷ πατριάρχῃ καὶ τοῦτον σφοδρῶς ἐλέγξαντες ἐφ᾽ οἷς παρὰ νόμον καὶ δίκην ἐπεποιήκει, ἀπεκήρυξαν τὴν ἀξίαν ἀφελόντες, καὶ εὐθὺς ἐξελθόντες ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐποιήσαντο ἀναφορὰν πρὸς τοὺς κρατοῦντας τοῦτον ἀδόκιμον ἐπ᾽ αὐτοῖς μαρτυροῦντες καὶ δεόμενοι τοῦτον ἀφ᾽ αὐτῶν ἀποπέμψασθαι καὶ ἐπιτρέψαι ἕτερον ἐκλέξασθαι, ὃν κοινῇ γνώμῃ ἕλοιντο. Ὁ δὲ Νεόφυτος δείσας παντελῆ καθαίρεσιν ἀπέστειλε τῷ μεγάλῳ ἑρμηνεῖ ***ἔγγραφον παραίτησιν*** μηνύων αὐτῷ τὴν κατ᾽ αὐτοῦ ὁρμὴν καὶ ἀποστροφὴν τῶν ἀρχιερέων καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου καθαίρεσιν, ἐλπίσας τυχὸν ἀντιλήψεως τυχεῖν, εἰ καὶ δεινὸν ἡγεῖτο τοσαύτην τόλμην παρὰ γνώμην γενέσθαι τῶν κρατούντων. Ἔμεινεν οὖν ***κατ᾽ ἐκείνην*** (= α΄ Μαρτίου) ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἀργὸς τῆς ἀξίας, μετακινῶν τὰ ἑαυτοῦ καὶ περιμένων τοῦ κράτους τὸν ὁρισμόν, μικρὰν ὑποτρέφων ἐλπίδα, ἐξ ὧν αὐτῷ ἀπεκρίνατο ὁ μέγας ἑρμηνεὺς μηδέν τι προσταράσσεσθαι καὶ θροεῖσθαι ὑπὸ φωνῶν· τῇ δὲ ***ἐφεξῆς*** (= β΄ Μαρτίου) ἕωθεν ἐξελθὼν τοῦ πατριαρχείου καὶ ὁμιλήσας μετὰ τοῦ μεγάλου ἑρμηνέως, ἐκτὸς παρέμεινε τοῦ θρόνου ἐκπεσών». Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ὁ Νεόφυτος παρῃτήθη τοῦ θρόνου τῃ ***1η Μαρτίου 1794***, ἀπεχώρησε δὲ τοῦ πατριαρχείου τῇ ἐπιούσῃ μεταβὰς εἰς τὴν νῆσον Χάλκην [129]).

Ἐκεῖ διαμένων ἀπέστειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ μακρὰν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἀφ᾽ ἑνὸς μέν, καὶ οἱονεὶ παραπονούμενος ἐπὶ τῇ ὡς ἄνω πτώσει αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἐπιμεμφόμενος τοὺς διοικοῦντας τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐσημείου ὅτι ἀφίκετο εἰς Χάλκην «χαριέντως διὰ τὸ κλέος καὶ τὴν τιμὴν ὁποῦ ἐπρο-

---

128) *Σάθα* 361. 363. — *Ἐκκλ. Ἀλ.* Β΄ 262.

129) *Σάθα* 386. 387.

ξενήσατε εἰς ὅλον τὸ γένος μὲ τὴν τοιαύτην ἀπόρριψίν μου τοῦ πάντῃ ἀναξίου πάντων τῶν προκατόχων μου», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξομολογούμενος καὶ ἐξαιτούμενος τὴν συγχώρησιν πάντων ἀνωμολόγει ἑαυτὸν ἀνάξιον τοῦ ἱερατεύειν τῷ Θεῷ, ἀνακοινούμενος δ' ἅμα ἣν ἔλαβεν ἀπόφασιν ὅπως παραιτηθῇ **καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ** καθ' ὃν τρόπον παρῃτήθη καὶ τῶν πατριαρχικῶν εὐθυνῶν, ὀνομαζόμενος τοῦ λοιποῦ καὶ ὑπογραφόμενος « **Νεόφυτος μοναχός** », παρεκάλει ἰδιαιέρως ὅπως ὁρισθῇ αὐτῷ καὶ ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτοῦ ἵνα διέλθῃ « τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐν ἡσυχίᾳ τε καὶ μετανοίᾳ » 130). Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀπήντησεν ὁ πατριάρχης Γεράσιμος — ἀπὸ 11 Μαρτίου ἰ. ἔ. — ἐπιδηλῶν ἐν τέλει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς τόπον κατάλληλον δι' αὐτὸν θεωρεῖ τὴν Ρόδον ἀντὶ τῆς Πάτμου ἢ Χίου ἢ ἁγίου Ὄρους. Πράγματι δὲ ἀπεστάλη ὁ Ν. εἰς Ρόδον, ἴσως ὀλίγον ἀργότερον, πιθανῶς δὲ καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως τοῦ Πατρ. καὶ Συνοδ. Τόμου **(Μάρτιος 1795)** ὁρίζοντος «ἵνα τοῦ λοιποῦ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα μηδεὶς τῶν πρώην ΚΠόλεως πατριαρχῶν ἐνοικῇ διατρίβων ἐν τοῖς κατὰ τὸ Κατάστενον χωρίοις, μήτε ἐν τοῖς παρὰ τὴν ΚΠολιν νησιδίοις καί, συνελόντι εἰπεῖν, ἐντὸς τῶν εἰρημένων κάστρων τοῦ Ἑλλησπόντου μηδαμοῦ, ἀλλὰ μόνον ἔξω ἐκείνων, **ὅπου ἂν δόξῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ** κατὰ λόγον τῶν τε ἠθῶν καὶ τῆς ἐπὶ τῆς πατριαρχείας ἑκάστου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τοὺς συναδέλφους διαθέσεως... ». — Πόσον χρόνον διέμεινεν ἐν Ρόδῳ, ἄγνωστον. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἀπαντῶμεν αὐτὸν διατρίβοντα ἐν **Πάτμῳ** τῷ 1796 « καθ' ὑψηλὴν βασιλικὴν προσκυνητὴν διαταγὴν » καὶ ὅτι εἶτα «ὤφθη ἀποπλέουσα ἡ ἐκείνου παναγιότης εἰς τὸ **ἁγιώνυμον Ὄρος** καθ' ὑψηλὸν βασιλικὸν προσκυνητὸν ὁρισμόν », καθὰ ἀνέφερε Γρηγόριος Ε' εἰς γράμμα αὐτοῦ πρὸς τὴν ἱ. μονὴν Πάτμου ἀπὸ 25 Μαΐου 1798 131).

— Γρηγορίου τοῦ Ε' ἐξωσθέντος τοῦ θρόνου καὶ γενικῆς συνελεύσεως συγκροτηθείσης τῇ **19 Δ/βρίου 1798** μετεκλήθη ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ὄρους ὁ Νεόφυτος διὰ συνοδικῶν καὶ ἀρχοντικῶν γραμμάτων καὶ δι' ἐπὶ τούτῳ μεταβάντων ἐκεῖσε ἀπεσταλμένων τῆς Ὑ. Πύλης. « Ἀνῆλθεν οὖν **περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ ἐννενηκοστοῦ ἐννάτου** ἔτους καὶ παραστὰς τῷ Ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας, ὡς ἔθος, ἐπελάβετο τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου πάλιν ὁ Νεόφυτος ». Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ Φε-

---

130) Προηγούμενον παράδειγμα παραιτήσεως πατριάρχου **καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχιερωσύνης** αὐτοῦ ἔχομεν τὸ τοῦ Μητροφάνους Γ' (**Α' μέρος** ἡμετ. ἔργου σ. 41.— **Ὀρθοδοξία** ἔτος Ι' σ. 112).

131) **Σάθα** 388. 397.— Ἡ Πατμιὰς σχολὴ ὑπὸ **Μ. Η. Μαλανδράκη**. Ἀθῆναι. 1911. σ. 24. 107. 129.— **Μ. Γεδεὼν** κανον. διατάξεις Α' σ. 293. 295.— **Κώδ. Π. Ἀρχ.** Η' 316.— **Θεολογία** Ε' 198. 199

βρουάριον ἰ. ἔ., συνελθόντες οἱ ἐν Κ/Πόλει ἀρχιερεῖς ὑπέγραψαν « ἀρχιερατικὸν ὑπομνηματιστικὸν Γράμμα », ἐν ᾧ ἐκτιθέντες διὰ μακρῶν τὰ τῆς ἀπὸ τοῦ θρόνου α΄ παραιτήσεως τοῦ Νεοφύτου καὶ τὰ τῆς μετακλήσεως καὶ αὖθις αὐτοῦ εἰς ἐκεῖνον ὑπεγράμμιζον ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀπεδέχθη τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχιερωσύνης παραίτησιν τοῦ Νεοφύτου ὡς ἀντιβαίνουσαν τοῖς ἱ. κανόσι καὶ ὅτι ἀναγνωρίζει αὐτὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ἐπανελθόντα καὶ ἀνιδρυθέντα ἤδη ἐν τῇ οἰκουμενικῇ καθέδρᾳ. Ἡ β΄ αὕτη πατριαρχεία τοῦ Νεοφύτου διήρκεσεν ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος, « μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα (1801) εἰσήλασαν οἱ ἐξωσθέντες ἀρχιερεῖς εἰς βασιλεύουσαν καὶ ἄκοντος αὐτοῦ, ἐλθόντες δὲ διέθεντο τὴν αὐτοῦ ἔξωσιν· ὅθεν τῇ ιθ΄ Ἰουλίου ἀπήλασαν ἐξώσαντες τοῦ θρόνου πάλιν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ». Ἡ μηνολογία λελανθασμένη· πρόκειται πάντως περὶ τῆς **ιζ΄ Ἰουνίου ,αωα΄**, ἡμέρας δηλ. καθ᾽ ἣν ἐπέδωκε τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου ἔγγραφον παραίτησιν αὐτοῦ. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι ὁ Ν. ἀπηλάθη καὶ αὖθις ἔξω τῶν Δαρδανελλίων, καίτοι κατ᾽ Ἀπρίλιον 1799, συναινέσει καὶ τοῦ πρ. Κ/Πόλεως Γερασίμου, ἠκυρώθη ὁ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ τελευταίου τούτου ἐγκριθεὶς σχετικὸς « τόμος », περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος. Ἀπόδειξις ὅτι ἐπανῆλθεν ἐν ἰσχύει ὁ « τόμος » οὗτος, καταργηθεὶς ὁριστικῶς ἐπὶ Κωνσταντίου Α΄ δι᾽ ἐπὶ τούτῳ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ. Ποῦ τοῦ ἁγίου Ὄρους διέμεινεν ὁ Ν. καὶ πότε ἀπέθανε καὶ ποῦ ἐτάφη, ἄγνωστον. Φέρεται ὅμως ζῶν κατὰ Φεβρ. 1804 [132]).

*
* *

Ὑπόμνημα ἐκλογῆς Νεοφύτου Ζ΄ τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας [133])

Ἐπὶ πάντων μὲν τῶν ἀνθρωπίνων συστημάτων νόμους ἐπικεῖσθαι ἐπάναγκες, καθ᾽ οὓς εὐφυῶς μάλα πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον διοικηθήσονται, ἐκτὸς εἰ μή τινες αἱρούμενοι εἶεν ἀνόμως τὸν βίον διάγειν καὶ ἀτάκτως πρὸς τὸ δοκοῦν ἑκάστῳ πολι-

---

[132]) ***Σάθα*** 397. 401.— ***Ἐκκλ. Ἀλ*** Β΄ 278.— ***Μ. Γεδεὼν*** καν. διατ. Β΄ 464— ***Κώδ.*** Π. Ἀρχειοφ. Ι΄ σ. 25 133.

— Περὶ ***Νεοφύτου Ζ΄*** ὅρα καί: ***Μαθᾶ*** 261. 270.— ***Βυζ. Β΄*** 543. 544. ***Γεδεὼν*** 971. 677—***τοῦ αὐτοῦ*** καν. διατ Α΄ 273. 274. 279.- ***Δελικάνη*** Β΄ 215. 217. 598. Γ΄ 494. 706. — ***Φ. Βαφείδου*** Γβ΄ 350. — ***Μ. Ε. Ἐγκ.*** ΙΗ΄ 200. — ***Ἠλ. Γενν.*** Α΄ 222. Β΄ 11. — ***N. Iorga*** 174.— ***Α. Κεραμέως*** Μαυρογ. βιβλ. Α΄ 116. 176.—***Ἐκκλ. Ἀλ.*** ΙΘ΄ 200. 523.—*Vailhé* 1311. 1453. — ***Ὀρθοδ.*** Γ΄ 34.—***Θεολ.*** Δ΄181. — ***Θρακικὰ*** ΣΤ΄ 1935 σ. 271. 209.—***Παρνασσὸς*** Ἀθηνῶν Ι΄ 30. 78.—***Σαββατιαία Ἐπιθεώρησις*** ἐν Κ/Πόλει ἔτος Α΄ (1877—8) σ. 267.—***Μαλανδράκη*** ὡς ἀνωτ. σ. 25. 28. 40. 46. 108. 110. 131. 149. 168—***Ἀθήναιον*** τόμ. ΣΤ΄ Ἀθῆναι. 1877 σ. 48. — ***Σάθα*** Γ΄ 543.— ***Νέα Σιὼν*** ἔτος ΚΗ΄ (1936) σ. 221 ἑξ. 490 ἑξ. 600 ἑξ.—***Α. Κεραμέως*** ἱερ. βιβλ. Α΄ 426. Γ΄ 184. 185. 191.—***Κούμα*** τόμ. Ι΄ 404. ΙΒ΄ 505. 508.

[133]) ***Κώδ.*** Π. Ἀρχ. Ζ΄ 239. — ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Β΄ 262.

τεύεσθαι· νόμων μὲν ἄρα χρεία καὶ τούτων καλῶν πρὸς τὸν κατ' ἀρετὴν βίον τοῖς γε νομίμως τε καὶ ἀνθρωπίνως, ὡς εἰπεῖν, διοικηθησομένοις. Οὐ μέν τοι ἱκανὸν τοῦτο, ἐὰν μὴ καὶ οἱ προστατεύοντες ὦσι καὶ οἱ ἐπιμελούμενοι τούτων ὅπως ἀπαράβατοι διαφυλάττωνται· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ μὴ κεῖσθαι τοὺς νόμους ἢ κειμένους μὴ ἐνεργεῖσθαι. Ταύτῃ τοι δέονται μὲν νόμων οἱ ἄνθρωποι πρὸς εὐζωίαν, δέονται δ' οὖν καὶ οἱ νόμοι ἀνθρώπων τῶν προστατευόντων πρὸς διατήρησιν· καὶ οὔτε ἀνθρώπους ἄνευ νόμων διάγειν καλόν, οὔτε νόμους ἄνευ ἀνθρώπων τῶν προϊσταμένων εἶναι ἀσφαλές· διὰ ταῦτα νόμων φύλακες καὶ ἐπιτηρηταὶ οἱ προϊστάμενοι ἀποκαθίστανται, ἀρχήν τινα πρωτίστην ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντες πρὸς εὐταξίαν, ἀφ' ἧς ὡς ἀπὸ πηγῆς διαδοθήσεται ἑκάστῳ καὶ ἐπιτραπήσεται τὰ τῆς προστασίας νομίμως τε καὶ εὐτάκτως. Εἰ οὖν ταῦτα ἀναγκαῖα ἐπὶ παντὸς ἀνθρωπίνου συστήματος, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς ἱεροπρεπείας ἀναγκαῖον τὸ ἄρχον καὶ προϊστάμενον· ὅσῳ γὰρ ἐπιβλαβεστέρα κατὰ ψυχὴν ἡ τούτου παρεκτροπή, τοσούτῳ ὠφελιμωτέρα ἡ συντήρησις αὐτῶν καὶ διαφύλαξις. Διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἤδη τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου ἀπροστατεύτου διαμείναντος, ἅτε τοῦ ἐν αὐτῷ προϊσταμένου κυρίου Π ρ ο κ ο π ί ο υ ἐξώσει καθυποβληθέντος δι' ὑψηλοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ, ἅμα δὲ καὶ παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον ποιησαμένου, ὡς ἀντικρὺ φαίνεται, ἡμεῖς οἱ ἐνδημοῦντες ἐν Κωνσταντινουπόλει συναδελφοὶ ἀρχιερεῖς, συναινέσει παντὸς τοῦ εὐαγοῦς κλήρου τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων, ἐκκλησιαστικοῦ δηλονότι καὶ ἀρχοντικοῦ, τῶν τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ λοιπῶν προκριτωτέρων καὶ παντὸς τοῦ λοιποῦ χριστωνύμου πληρώματος, συνηνέσαμεν ψήφους κανονικὰς προβαλέσθαι ἐπὶ τῷ ἐκλέξαι κοινῶς καὶ ἐξευρεῖν ἀξιόλογον ἄνδρα καὶ πρόσφορον καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ταύτης καθέδρας καὶ προστασίας κατάλληλον καὶ ἁρμόδιον προστάτην, τὸν δυνησόμενον λόγῳ τε καὶ ἔργῳ διαφυλάξαι ἀκύμαντον τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν. Συνελθόντες οὖν κατὰ κοινὴν σύμπνοιαν καὶ συγκατάνευσιν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου καὶ προηγουμένης τῆς θείας ἐπικλήσεως τοῦ παναγίου, ζωοποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, συνδιασκεψάμενοι πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν πανιερώτατον καὶ θεοπρόβλητον μητροπολίτην ἅγιον Μαρωνείας κύριον Ν ε ό φ υ τ ο ν, δεύτερον δὲ τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην κὺρ Ἰγνάτιον, καὶ τρίτον τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην κὺρ Παρθένιον, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς διηνεκῆ ἔνδειξιν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αψπθ' κατὰ μῆνα μάϊον, ἐπινεμ. ζ'.

† ὁ Καισαρείας ***Γρηγόριος*** — † ὁ Ἐφέσου ***Σαμουήλ*** — † ὁ Ἡρακλείας ***Μεθόδιος*** — † ὁ Κυζίκου ***Ἀγάπιος*** — † ὁ Νικομηδείας ***Γεράσιμος*** — † ὁ Δέρκων ***Ἀνανίας*** — † ὁ Τορνόβου ***Καλλίνικος*** — † ὁ Προύσης ***Ἄνθιμος*** — † ὁ Λαρίσσης ***Μελέτιος*** — † ὁ Ἄρτης ***Μακάριος*** — † ὁ Σερρῶν ***Ματθαῖος*** — † ὁ Σωζουπόλεως ***Ἰωαννίκιος*** — † ὁ Χίου ***Γαβριήλ*** — † ὁ Οὐζίτσης ***Ἰωακείμ*** — † ὁ Κώου ***Παρθένιος*** — † ὁ Πρεσπῶν ***Ἡσαΐας***.

***

Γράμμα τοῦ πρ. ΚΠόλεως Νεοφύτου Ζ' πρὸς Γεράσιμον Γ' περὶ ἄλλων τε καὶ περὶ παραιτήσεως αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχιερωσύνης [134]).

Τὴν θεοφρούρητον αὐτῆς παναγιότητα καὶ πᾶσαν τὴν ἱερὰν καὶ ἁγίαν σύνοδον τῶν περὶ αὐτὴν καὶ πάντων τῶν ἐνδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων εὐλαβῶς προσκυνῶ.

† Μετὰ δὲ τὰς εὐλαβητικὰς προσκυνήσεις μου δηλοποιῶ τῇ θεοστηρίκτῳ αὐτῆς παναγιότητι καὶ πάσῃ τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ τὴν εἰς τὴν νῆσον Χάλκην αἰσίαν ἄφιξίν μου ἐφωδιασμένην οὖσαν μὲ τὰς παναγίας καὶ πανιέρους ὑμῶν εὐχὰς καὶ ὅτι δηλαδὴ ἦλθον χαριέντως μὲν διὰ τὸ κλέος καὶ τὴν τιμὴν ὁποῦ ἐπροξενήσατε εἰς ὅλον τὸ γένος μὲ τὴν τοιαύτην ἀπόρριψίν μου τοῦ πάντῃ ἀναξίου πάντων τῶν προκατόχων μου, ἐν συντριβῇ δὲ ψυχῆς καὶ μετανοίᾳ ἀπὸ καρδίας μεμνημένης τῶν ὧν πέπραχα ἁμαρτημάτων τε καὶ πλημμελημάτων οὐ μόνον ἐν τῷ διαστήματι τῆς ἀναξίας προστασίας μου ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ οἰκουμενικῷ παναγίῳ θρόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχιερατείας μου καὶ πασῶν τῶν ἀφ' ἧς γεγένημαι ἡμερῶν μου ἐν τῷ πολυμόχθῳ καὶ προσκαίρῳ βίῳ τούτῳ. Ὅθεν πρὸς παραμυθίαν ἐμὴν καὶ ἀγαθὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου προσέρχομαι μετὰ δακρύων καὶ κατανύξει ψυχῆς καὶ γονυκλινῶν παρρησιάζομαι διὰ τοῦ παρόντος μου εὐτελοῦς ἐνώπιον τῆς θεοφρουρήτου καὶ θεοστηρίκτου αὐτῆς παναγιότητος καὶ πάσης τῆς ἱερᾶς τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ὁμηγύρεως καὶ θέμενος ἐπὶ νοῦν ἀναμφιλέκτως παρίστασθαι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου τρισυποστάτου Τριάδος, τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει Θεοῦ, ὅστις πολλαχοῦ τῶν θείων Γραφῶν φιλευσπλάγχνως καὶ θεουργικῶς ἀποφαίνεται «τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω» καὶ «ἔτι σοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ἐγὼ πάρειμι», καὶ

[134]) ***Κώδ.*** Π. Ἀρχ. Θ' 57, ἔνθα κατακεχώρηται ὑπὸ τὴν σημείωσιν: «***ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς ἐπιστολῆς, ἥντινα ἐξαπέστειλεν ἀπὸ τῆς νήσου Χάλκης ὁ παναγιώτατος πρώην Κ)Πόλεως κύριος Νεόφυτος πρὸς τὸν παναγιώτατον καὶ σεβασμιώτατον ἡμῶν αὐθέντην καὶ δεσπότην, τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον κύριον Γεράσιμον καὶ τὴν ἱερὰν σύνοδον τῶν ἁγίων ἀρχιερέων***». Τὸ ἴσον δὲ καὶ ἀπαράλλακτον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐπιβεβαιοῦσιν ὑπογράφοντες οἱ ἀρχιερεῖς: Καισαρείας ***Γρηγόριος***, Ἐφέσου ***Σαμουήλ***, Ἡρακλείας ***Μεθόδιος***, Χαλκηδόνος ***Ἱερεμίας***, Δέρκων ***Μακάριος***. Θεσσαλονίκης ***Γεράσιμος***. Προύσης ***Ἄνθιμος***, Σμύρνης ***Γρηγόριος***, Διδυμοτείχου ***Παΐσιος***, Ἀγκύρας ***Ἰωαννίκιος***, Μελενίκου ***Λεόντιος***, Μεσημβρίας ***Θεόκλητος***, Βάρνης ***Φιλόθεος***.— Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐξ ἀνεκδότου κώδικος τοῦ Ἰ. Πρωΐου Θεραπειανοῦ καὶ ἐν τῇ ***Σαββατιαίᾳ ἐπιθεωρήσει*** τόμος Α' Κ)Πολις. 1878 σ. 267 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «***ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς πρὸς τὸν παναγιώτατον κύριον Γεράσιμον καὶ εἰς ὅλην τὴν τῶν ἀρχιερέων ὁμήγυριν παρὰ τοῦ πρώην Κ)Πόλεως κυρίου Νεοφύτου μετὰ τὴν ἔξωσιν αὐτοῦ ἀποσταλείσης πολυθρυλλήτου ἐπιστολῆς***».—Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη φέρεται ἀχρονολόγητος ἐν τῷ Πατρ. Κώδικι, ἀλλ' εἶνε φανερὸν ὅτι ἐγράφη κατὰ τὰς ***πρώτας ἡμέρας τοῦ Μαρτίου*** 1794.

κατὰ τὸν συνῳδὰ τούτοις παρομαρτοῦντα θεόπνευστον καὶ θεηγόρον Δαυΐδ: «εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου», ἐξομολογοῦμαι τοῖς πᾶσιν ὅτι ἐγώ εἰμί ἀληθῶς τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ εἰς τοσοῦτον καιρὸν ἀναξίως ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ καὶ τὸ αὐτόχρημα πάσης ἀνομίας τε καὶ ἁμαρτίας καὶ ὅσα κατ' ἐμοῦ λέγονται εἰς τὸ κατ' ἐπιφάνειαν βαδίσουσιν οἱ λέγοντες μὴ εἰδότες τὸ βάθος τῶν ἀνομιῶν μου. Ἐγὼ δὲ ἔναντι Κυρίου καὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἀδελφότητος καὶ παντὸς εὐσεβοῦς πληρώματος ὁμολογῶ τὴν ἄβυσσον τῶν πλημμελημάτων μου καὶ ζητῶ θερμῶς τὴν παρὰ πάντων συγχώρησιν. Διορίζω δὲ ἑπομένως ἐπίτροπόν μου τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην παναγιότητα καὶ σὺν αὐτῇ τοὺς τιμιωτάτους καὶ χρησιμωτάτους κατὰ πνεῦμα υἱοὺς αὐτῆς, τὸν τιμιώτατον φημὶ μοσὲρ Σκαρλάτον, τὸν κυρίτζη Μιχαλάκην Γούναρην καὶ τὸν κυρίτζη Γιορδανάκην Τζιβαερτζῆν, ὁποῦ διὰ τῆς δεσποτικῆς αὐτῆς προστασίας νὰ ληφθῶσι τὰ κλειδιὰ τοῦ γκιαργκιογκιοῦ τοῦ ἄνω καὶ ὅσα εὑρίσκονται ἐν αὐτοῖς καὶ ἐν τῷ κονακίῳ μου. .. καὶ τὰ σωζόμενα ἀρχιερατικά μου, ταῦτα πάντα νὰ πωληθῶσι καὶ νὰ καταγραφῇ ἡ ποσότης ἑνὸς ἑκάστου πωληθέντος πράγματος καὶ συναχθέντα τὰ ἄσπρα νὰ ἐγχειρισθῶσι τῷ κοινῷ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· νὰ ἐπιταχθῇ δὲ καὶ ὁ ἀρχιδιάκονός μου, καθὼς γράφω καὶ αὐτῷ, ὁποῦ ἐκτὸς τῶν δύο χιλιάδων τῶν γροσίων, ἅπερ ἔλαβε παρὰ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κ. κ. Ἀνθίμου κατὰ τὸ Σάββατον τὴν ἡμέραν τῆς κινήσεώς μου, ἔλεος πρὸς ἐμὲ διὰ τὴν ἑξῆς ζωοτροφίαν μου χαριζομένη μοι ἡ μακαριότης αὐτοῦ, διὰ τὴν ἣν ἐποιησάμην ἀφιέρωσιν τῷ παναγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ, τῶν εἰκοσιπέντε δηλονότι χιλιάδων τῶν γροσίων, ὅσα ἄσπρα περιττεύοντα ἔχει εἰς χεῖράς του νὰ ἐγχειρίσῃ καὶ ταῦτα πάντα τῷ κοινῷ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ὡς ἀναθήματα· ἔχω δὲ καὶ μαζύ μου λαβὼν ἕνα σεντουκάκι, ὅπερ τεκμαίρομαι ἔχειν ἐν αὐτῷ ἀσιμικῶν ἕως δύο χιλιάδων καὶ διακοσίων πεντήκοντα γροσίων, οὗτινος τὸ κλειδὶ εἶναι ἐντεθειμένον μέσα εἰς τὸ γκιαργκίρι. . . . Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς πληροφορίαν πάσης ὑλικῆς καὶ χρηματικῆς καταστάσεώς μου, εὐσεβὴς ὢν καὶ ὁμολογῶν πιστῶς τὸ σύμβολον τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ ἄγραφα ἔθιμα καὶ παραδόσεις τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πιστεύων. Ἐπειδὴ δέ εἰμὶ τοιοῦτος ὡς καὶ ἐν προοιμίοις ὁμολογῶ καὶ ἐξομολογοῦμαι ἐνώπιον ὑμῶν καὶ κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους οὐκ ἄξιον ἐμαυτὸν κρίνω τοῦ ἐκτελεῖν τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης μου εἰς ἄφεσιν τῶν προεπταικότων μοι καὶ ἐλπίδα σωτηρίας μου, ὡς οἰκείᾳ βουλῇ καὶ θελήσει ἀπέστην καὶ ἀπεμακρύνθην τῆς πατριαρχικῆς προστασίας, οὕτω ἐν συντριβῇ ψυχῆς καὶ μετανοίᾳ παραιτοῦμαι καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ πράξεως ὡς μὴ ἄξιος ὅλως τοῦ ἱερατεύειν τῷ Ὑψίστῳ Θεῷ. Εἰ μὴ διὰ τὴν προαιρετικήν μου ταύτην ἐξομολόγησιν ῥητῶς ἤθελε συγχωρήσῃ ἡ ὑμετέρα παναγιότης καὶ ἡ ἱερὰ σύνοδος τῶν ἐκτὸς τοῦ βήματος μέρος τι πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ἀρχιερατικοῦ χαρακτῆρος, εἰ δὲ μὴ εἰμὶ καὶ διαμενῶ μέχρις ἐσχάτης μου ἀναπνοῆς Νεόφυτος μοναχός. Παναγιώτατε δέσποτα, ἁγία καὶ ἱερὰ σύνοδος τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, ὁρκίζω ἡμᾶς εἰς τὸν ἀδέκαστον καὶ φοβερὸν κριτὴν Θεόν, τὸν λέγοντα ἐν ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς καὶ ὑποσχόμενον μὴ ἐκβαλεῖν ἔξω τὸν πρὸς αὐτὸν ἐν μετανοίᾳ ἐρχόμενον, ἂν δὲν δεχθῆτε τὴν θερμήν μου ταύτην παράκλησιν καὶ διάταξιν, τὸ

ὁποῖον δὲν τὸ πιστεύω πώποτε νὰ γίνῃ εἰς τὸν καιρὸν τῆς κατ' εὐδαιμονίαν ἰδικήν μου πατριαρχείας τοῦ πατρός μου καὶ σεβασμιωτάτου διαδόχου μου κυρίου κυρίου Γερασίμου. Ἀφοῦ δὲ ταῦτα πάντα λάβωσι τὸ ἀγαθὸν πέρας, παρακαλῶ θερμῶς νὰ ἀποφασισθῇ καὶ ὁ τόπος τῆς ἡσυχίας μου διὰ νὰ περάσω τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου ἐν ἡσυχίᾳ τε καὶ μετανοίᾳ. Δέομαι δὲ πρὸς τούτοις νὰ γίνῃ καὶ ἓν συνοδικὸν συγχωρητικόν, τὸ ὁποῖον νὰ περιέχῃ ὅτι ἐπειδὴ ἐνώπιον τῆς παναγιότητός της καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου ὡμολόγησα περιληπτικῶς τὴν μὴ ἀξιότητά μου εἰς τὸ ἱερατεύειν Θεῷ καὶ ὑπεσχέθην ἐξομολογηθῆναι ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς καὶ τὰ κατὰ μέρος ἁμαρτήματά μου, ὅσα ἔπραξα λόγῳ, ἔργῳ ἢ διανοίᾳ, ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως, καὶ οὕτως ἑπομένως νὰ ἐκφωνοῦνται αἱ εὐχαὶ τῆς συγχωρήσεώς μου. Ἐκ στόματος αὐτά, παναγιώτατε δέσποτα, ἐν κατανύξει ψυχῆς καὶ ἐν μετανοίᾳ εἰλικρινεῖ καὶ ἐκτὸς ἄλλης οἱασδήποτε δολιότητος κατὰ χρέος τὰ ζητῶ ἀπὸ τὴν παναγιότητά της ὡς ἀπὸ διάδοχόν μου καὶ ἂν δὲν ἰδῶ τὴν ἐνέργειαν ὅλων τῶν ζητουμένων ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας τὴν τραβῶ ἀπὸ τὸ πετραχίλι καὶ ὠμοφόριόν της καὶ τὴν φέρνω εἰς ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν κριτήριον τῆς δευτέρας παρουσίας πρὸς κρίσιν ἵνα, εἰ μὲν ἐν δολιότητι ὁ τρόπος νὰ ἦτο οὗτος ὁ ἰδικός μου καὶ ἡ μετάνοιά μου, νὰ ἀκούσω τὸ «πορεύου ἀπ' ἐμοῦ ὁ κατηραμένος εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον τὸ ἡτοιμασμένον τὸ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ»· οὐδὲν δὲ ἕτερον ἐπιλέγω, ἀλλὰ περιμένω τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν καὶ εὐθυδικίαν. Καὶ ταῦτα μὲν ὑποκλινῶς, εὐλαβῶς, πειθηνίως αὐτῇ τε καὶ πάσῃ τῇ ἱερᾷ ἀδελφότητι· εἴησαν δέ μοι αἱ πανάγιοι καὶ πανίεροι θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ ἀρωγὸς καὶ συντήρησις καὶ φύλαξις πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς μου.

Ὁ ὁμολογητὴς τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἁμαρτημάτων καὶ ἔλεος πρὸς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μου ἀπαιτῶν

ὁ πρὸ τῆς παναγιότητός του

ἤδη ***Νεόφυτος μοναχός.***

(ἀκολουθεῖ).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ὁ χαιρετισμὸς τοῦ νέου ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Κατὰ τὴν παραμονὴν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν, ἐψάλη ὁ πανηγυρικὸς Ἑσπερινός. Μετ' αὐτὸν περὶ ὥραν 15ην ἐγένετο ἡ εἰθισμένη δεξίωσις ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν. Προσῆλθον οἱ σεβ. Μητροπολῖται καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Αὐλή. Ἐγένετο ὁ ἀσπασμὸς τῆς Δεξιᾶς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἐκ μέρους τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα προσεφώνησεν ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀδαμάντιος ὡς ἑξῆς:

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἐν τῇ βαθυτάτῃ υἱϊκῇ ἀφοσιώσει, δι' ἧς περιβάλλουσι τὸ ἱερὸν Πρόσωπον τῆς Σῆς Σεπτῆς Κορυφῆς οἱ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, μετὰ χαρᾶς ἐπιλαμβάνονται τῆς εὐκαιρίας, τὴν ὁποίαν παρέχει αὐτοῖς ἡ εὔσημος αὕτη ἡμέρα, καθ' ἥν, προπέμποντες εἰς τὴν αἰωνιότητα τὸ ὅσονούπω ἐκπνέον ἔτος, χαιρετίζομεν μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων τὸν ἀνατέλλοντα νέον ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου, καὶ προσέρχονταί Σοι, ὥσπερ πρὸς τὸν φιλόστοργον αὐτῶν Πατέρα τὰ ἴδια τέκνα, ἵνα ὑποβάλωσι τὰ εὐλαβῆ αὐτῶν σέβη καὶ ἀναλύσωσι τὰ πληροῦντα τὴν καρδίαν αὐτῶν ἱερὰ αἰσθήματα εἰς ἔνθερμον πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν εὐχὴν ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγείας καὶ ζωῆς Σου.

Ἔχοντες τὴν ὑπάτην τιμὴν οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν Πατριαρχικὴν Αὐλὴν νὰ παρακολουθῶμεν παρὰ τὸ πλευρόν Σου τὴν ἐν τῷ πελάγει τοῦ χρόνου θαυμασίαν πορείαν τῆς οἰκουμενικῆς ταύτης πνευματικῆς ὁλκάδος, ἣν ἡ πολιὰ χεὶρ τῆς Σῆς Σεπτῆς Κορυφῆς ἐν τῇ πολλῇ Αὐτῆς συνέσει καὶ τῇ βαθείᾳ πείρᾳ κατευθύνει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πολυμέριμνον καὶ βαρὺ τοῦ ἔργου τῆς χειραγωγίας ταύτης, ἐν οὕτω δυσχειμέροις μάλιστα τοῖς καιροῖς, ἀφορῶντες, αἰσθανόμεθα ἁπτότερον ἡμεῖς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εὐχώμεθα τῷ Οὐρανίῳ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορι ὑπὲρ τῆς ἄνωθεν ἐνι-

σχύσεως τῆς Σῆς Θεοδοξάστου Κορυφῆς, πρὸς αἰσίαν ἐν πᾶσιν εὐόδωσιν τῶν τιμίων Αὐτῆς βουλῶν ὑπὲρ τῆς Ἁγίας Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς γῆς εὐσεβοῦς πληρώματος Αὐτῆς.

Κύριος ὁ Θεός, ὁ καιροὺς καὶ χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ θέμενος, χαρίζοιτο τῇ Σῇ Θεοτιμήτῳ Κορυφῇ τὸν νέον ἐνιαυτὸν ὑγιεινὸν καὶ ὄλβιον ἐν παντί, στηρίζοι δὲ Αὐτὴν καὶ κρατύνοι ἐπὶ τοῦ αἰωνοβίου Οἰκουμενικοῦ Αὐτῆς Θρόνου ἐπὶ ἔτη ζωῆς ὡς πλεῖστα, εὐοδῶν τὰς ἀγαθὰς Αὐτῆς βουλὰς ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἧς ἔταξεν Αὐτὴν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον Ποιμένα καὶ Πρόεδρον, ἐπ' ἀγαθῷ ἡμῶν τε τῶν τῆς Αὐλῆς καὶ τῶν ἁπανταχοῦ εὐσεβῶν τέκνων Σου, ἅτινα ἐν στοργῇ καὶ ἀφοσιώσει πρὸς τὸ Σεπτὸν Πρόσωπόν Σου νοερῶς συμπαρίστανται σήμερον περὶ τὸν Ἅγιον Θρόνον Σου.

Ἀπαντῶσα εἰς ταῦτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς πρὸς τὴν Πατριαρχικὴν Αὐλὴν διὰ τὴν ἐν ἀφοσιώσει ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῆς, καὶ ηὐχήθη τοῖς πᾶσι τὸ ἐπιτέλλον νέον ἔτος τῆς Χάριτος μεστὸν ὑγείας καὶ πάσης ἀγαθωσύνης.

Περὶ ὥραν 18ην ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν ἐγένετο ἡ νενομισμένη τελετὴ καὶ διανομὴ τῆς Πήττας, τῇ συμμετοχῇ τῶν Κληρικῶν ὑπαλλήλων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς. Ἐπηκολούθησε Πατριαρχικὸν Δεῖπνον, εἰς ὃ παρεκάθησαν πάντες οἱ Κληρικοὶ τῶν Πατριαρχείων.

Κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀρχιμανδρίτου, διακονοῦντος τοῦ Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν. Ἀκολούθως ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων. Ἐκ μέρους τῶν Α. Α. Σεβασμιοτήτων τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἀπουσιαζόντων ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις αὐτῶν τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος κ. Μαξίμου καὶ Δέρκων κ. Ἰωακείμ, προσεφώνησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Προύσης κ. Πολύκαρπος, ὡς ἑξῆς :

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἐν συγκινήσει βαθείᾳ θείᾳ συνάρσει ἑρμητικῶς σήμερον κλείομεν τὰς πύλας τοῦ πρότριτα καταλιπόντος ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ τὸ βαθὺ τῆς αἰωνιότητος ἔρεβος ἀποιχομένου ἔτους 1936 καὶ μετὰ χρηστῶν τῶν ἐλπίδων ἐπ' αἰσίοις χαιρετίζομεν τὴν χαρμόσυνον ἐπιτολὴν τοῦ νέου τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου ἐνιαυτοῦ 1937.

Ἡ εὔσημος αὕτη τῆς πρώτης τοῦ Νέου Ἔτους ἡμέρα εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἡμέρα καθ' ἣν οἱ πάντες ἁπανταχοῦ ἀδήριτον αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην ἵνα κατ' ἰδίαν τε καὶ δημοσίᾳ καταθέσωσιν ἀπολογισμὸν τῶν πεπραγμένων τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ ὑποτονθορίζοντες τὸ Πυθαγόρειον : «πῆ παρέβην, τί δ' ἔρρεξα, τί δέ μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη» μύχιον τὸν πόθον καὶ ὑποκάρδιον τὴν εὐχὴν ἐκδηλοῦσιν, καὶ στερρὰν ἅμα λαμβάνουσι τὴν ἀπόφασιν, ὅπως θείᾳ χάριτι κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος βελτιώσωσι τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ λαμπροτέρων ἡμερῶν ἀξιωθῶσι.

Ἐὰν κατὰ ταῦτα, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐταστικὸν ῥίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, θαρρούντως δυνάμεθα νὰ διαλαλήσωμεν, ὅτι ἀρκούντως αὕτη,

παρὰ τὸ ἀντίξοον τῶν καιρικῶν συνθηκῶν καὶ περιστάσεων, ἀνταπεκρίθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν αὐτῆς.

Εἶναι ἀτυχῶς ἀληθές, ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καὶ ἰδίᾳ ἀφ' ἧς ἡμέρας σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης κλονισθεῖσα ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ μεγάλου πολέμου ἐξέκλινε τῆς κανονικῆς τροχιᾶς αὐτῆς καὶ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία πολλοὺς ἐδοκίμασε καὶ καθ' ἡμέραν δοκιμάζει μεγάλους περισπασμούς· πλὴν ἐρειδομένη ἐπὶ τῶν ἁγίων τοῦ Κυρίου ρημάτων πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους αὐτοῦ: «Θλῖψιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἕξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» καὶ «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», σθεναρῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς παρρησίας ἀντιμετωπίζει τὰ ἑκάστοτε ἀναφυόμενα ἐν αὐτῇ μεγάλα ζητήματα καὶ ὑπερηφάνως ἐν τέλει ὑψοῖ ἐν πᾶσι τὴν ἔνδοξον τῆς νίκης καὶ τοῦ θριάμβου σημαίαν.

Καὶ ὄντως, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἡ πολιὰ σύνεσις, ἡ μακρὰ καὶ δόκιμος πεῖρα καὶ ἡ βαθεῖα σοφία καὶ κρίσις τῆς Σῆς Σεπτῆς Κορυφῆς, πιστὸν ἔχουσα σύμμαχον καὶ τὴν ἐγνωσμένην σοφίαν, σύνεσιν καὶ πεῖραν τῆς περὶ Σὲ ἱερᾶς τῶν ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν φάλαγγος, μετὰ περισσῆς δεξιότητος κατηύθυναν τὰ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἀπασχολήσαντα τὴν Ἐκκλησίαν μεγάλα ζητήματα.

Ἐφ' ᾧ καὶ νῦν, Παναγιώτατε Δέσποτα, κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ἡμέραν τῶν συγχαρητηρίων, τῶν εὐχῶν καὶ τῶν δώρων, θερμῶς συγχαίρω τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι ἐπὶ πᾶσι ἀπὸ μέρους τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Κλήρου καὶ τῆς Ὁμογενείας, καὶ ὡς ἐλάχιστον μὲν πλὴν πολυτιμότατον τῇ Ἐκκλησίᾳ δῶρον, ταύτην Σοι εὐλαβῶς προσφέρω τὴν ἄδολον καὶ εἰλικρινῆ εὐχήν, ὅπως Κύριος ὁ Θεός, ὁ καιροὺς καὶ χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ θέμενος, χαρίζηταί Σοι ἀκλόνητον τὴν ὑγείαν καὶ ἄφθονον τὸν ἐξ ὕψους φωτισμόν, ἵνα μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε δεξιότητος καὶ αὐτοθυσίας καθοδηγῇ τὴν ὁλκάδα τῆς Ἐκκλησίας εἰς λιμένας σωτηρίας. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἐλάχιστοι συνδιοικηταὶ καὶ συνεργάται Σου ἐν τῷ ἀμπελῶνι τούτῳ τοῦ Κυρίου, ὡς πολυτιμότατον ἀντίδωρον εὐσεβάστως ἐξαιτούμεθα τὰς θεοπνεύστους εὐχὰς καὶ εὐλογίας Σου, ἵνα οὕτω τεθωρακισμένοι τῷ θώρακι τῆς θείας δυνάμεως καὶ ἰσχύος ὀτρηροὶ καὶ ἀκάματοι ἀμέριστον ἐσαεὶ Σοὶ παρέχομεν τὴν ταπεινὴν συμβολὴν καὶ συνεργασίαν ἡμῶν εἰς τὸ ἐπίμοχθον καὶ βαρὺ τῆς διοικήσεως τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἔργον.

Καὶ νῦν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἀνάτεινον τὰς Παναγίας Σου Χεῖρας, καὶ δεήθητι τοῦ Παναγάθου, ἵνα τὸ Νέον εὐοίωνον ἔτος θείᾳ εὐδοκίᾳ φαεινοτέρας ἡμέρας χαρίσηται πᾶσιν ἡμῖν καὶ γένηται τῇ στρατευομένῃ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ καὶ παντὶ ἐν γένει τῷ ταλαιπωρουμένῳ κόσμῳ ὑγιεινόν, εἰρηνικὸν καὶ πάροχον πάσης παρὰ Κυρίου ἀγαθωσύνης.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντιφωνοῦσα ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως:

Εὐχαριστοῦμεν, Σεβασμιώτατε ἅγιε ἀδελφέ, ὑμῖν καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῖν ἀδελφοῖς τοῖς συγκροτοῦσι τὴν περὶ ἡμᾶς Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, καὶ τοῖς λοιποῖς ἄλλοις ἀδελφοῖς, καὶ πάσῃ τῇ ὁμηγύρει τῆς ὁμογενείας ἀπὸ μέσης καρδίας διὰ τὰ εἰλικρινῆ συγχαρητήρια καὶ τὰς ἐνθέρμους εὐχάς, ἅς, ἐξ ὀνόματος πάντων,

ἠγαθύνθητε νὰ ἀπευθύνητε πρὸς τὸ πρόσωπον Ἡμῶν ἐπὶ τῇ σήμερον ἀγομένῃ ἑορτῇ τοῦ νέου ἔτους. Τὰ ἐκδηλωθέντα αἰσθήματα ὑμῶν διαισθανόμεθα ὅτι εἶνε ἀπόρροια τῆς ψυχικῆς ὑμῶν διαθέσεως. Ὄχι δὲ μόνον εὐαρέστως διαθέτουσι ταῦτα Ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τονοῦσιν Ἡμᾶς εἰς τὴν ὑψηλὴν Πατριαρχικὴν διακονίαν Ἡμῶν, συνεργαζομένων μεθ' ὑμῶν ἐν πνεύματι συναδελφώσεως καὶ ἀγάπης.

Δοξάζομεν τὸν ἐν ἀσιγήτοις ὕμνοις τῶν ἀγγέλων ὑμνούμενον Πανάγαθον, τὸν χρόνους καὶ καιροὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ θέμενον, τὸν διέποντα τὰ σύμπαντα καὶ πᾶσαν πνοὴν διατρέφοντα, ὅτι ηὐδόκησε, κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ἵνα αἰσίως διανύσωμεν τὸ λῆξαν ἔτος ἐργαζόμενοι καθηκόντως πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πνευματικῆς διακονήσεως τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, εἰσέλθωμεν δὲ ἐπ' αἰσίοις εἰς τὸν δόλιχον τοῦ νῦν ἀρχομένου νέου ἔτους. Εἴη τὸ ἔτος τοῦτο πᾶσιν ἡμῖν εἰς μείζονα ἔτι τόνωσιν τῆς ἀγάπης ἡμῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, κατὰ τὴν διακονίαν ἑκάστου ἡμῶν, ἀγάπης ἐξ ἁγνῆς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐν ὁμοθύμῳ συνεργασίᾳ πάντων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ.

Εἴθε ὁ Θεός, ὅστις εἶνε ὅλος ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπον, νὰ ἐπιβραβεύσῃ κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον τὴν στερέωσιν τῆς ὑπὸ πάντων ποθουμένης καὶ τοῖς πᾶσιν ἀναγκαίας καὶ ἀπαραιτήτου εἰρήνης, ἥτις εἶνε ἡ ἀσφαλὴς βάσις τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς προόδου, καταπέμψῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ οὐρανοῦ εἰς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς παραμυθίαν αὐτῆς, χαριζόμενος καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τὰ μέσα τῆς ἀπὸ τῶν καμάτων τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν ἀνακουφίσεως.

Ἡ ζωὴ σήμερον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως δὲν εἶνε ὁμαλὴ καὶ εὔκολος οὐδὲ ἀπηλλαγμένη δοκιμασιῶν καὶ συναντημάτων ἀντιξόων. Τὸ πᾶν ὑποφέρει, οὐδεὶς δὲ φαίνεται ἀτυχῶς ὁ λυτρώσων ἐκ τῶν ἀναγκῶν εἰμὴ ὁ ἐλεῶν Θεός. Εἰς τὸ ἔλεος λοιπὸν τοῦ Θεοῦ, τοῦ φωτίζοντος καὶ ἁγιάζοντος τὸν ἄνθρωπον, ἀτενίζοντες, ἂς ὑποδεχθῶμεν μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων τὸ νέον ἔτος, χαιρετίζοντες μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως τὴν ἐπιτολὴν αὐτοῦ.

Ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν εἴη μετὰ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ πάντων ἡμῶν.

Ἡ ὑποβολὴ τῶν συγχαρητηρίων ἀπὸ μέρους τοῦ ἱ. Κλήρου καὶ τοῦ πληρώματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐξηκολούθησε μέχρις ἑσπέρας.

Ἡ Ἐπέτειος τῆς Πατριαρχικῆς Ἐκλογῆς.

Τῇ 18ῃ τοῦ παρόντος μηνὸς συνεπληρώθη ἔτος ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, βουλῇ Θεοῦ, ἀναρρήσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐπὶ τῇ Α' Ἐπετείῳ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐτῆς Ἐκλογῆς προσελθόντες συνεχάρησαν οἱ σεβ. Μητροπολῖται, οἱ θεοφιλ. Ἐπίσκοποι, οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ἡγουμένου τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Ἀδαμαντίου, καὶ πλεῖστοι ὁμογενεῖς.

Ἐκ μέρους τοῦ Ἐντιμοτάτου Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος, ἀπουσιάζοντος, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη καὶ συνεχάρη ὁ Ὑποπρόξενος κ. Γρίβας.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη ἑόρτιος Τράπεζα εἰς ἣν παρεκάθησαν οἱ σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ὀφφικιάλοι.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε μετὰ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὴν παραμονὴν καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Θεοφανείων τελέσασα τὸν Μ. Ἁγιασμόν, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐτέλεσε τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν Προστατῶν, Σχολαρχῶν καὶ Διδασκάλων τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης Σχολῆς. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ἀπ' ἄμβωνος ὁ σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανός.

Κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων ἐν Γαλατᾷ.

Μεγάλη Πρωτοσυγκελλία.

Τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Προύσης κ. Πολυκάρπου ὑποβαλόντος παραίτησιν ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας, ἧς τὰ καθήκοντα, προσθέτως εἰς τὰ ἄμεσα αὐτοῦ ὡς συνοδικοῦ μέλους καθήκοντα, ἐξετέλει ὡς Πρωτοσυγκελλεύων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης πρὸς μὲν τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐξέφρασε καὶ δι' ἐπὶ τούτῳ Πατριαρχικοῦ Πιττακίου τὴν ἰδιαιτέραν Αὐτῆς εὐχαριστίαν διὰ τὴν πρόφρονα ἀνάληψιν καὶ ἐπιτέλεσιν ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ ἐπὶ ἕν ἔτος τῆς Πατριαρχείας Αὐτῆς καὶ τῶν ὡς ἄνω καθηκόντων, ἀποκαθιστῶσα δὲ τὴν ἀρχαίαν τῆς Αὐλῆς τάξιν, καθ' ἣν τὸ τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου ἀξίωμα κατεῖχε πάντοτε κληρικὸς ἐν βαθμῷ ἱερομονάχου, ὠνόμασε καὶ διώρισε Μ. Πρωτοσύγκελλον τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου πανοσιολογ. Ἀρχιμ. κ. Ἀδαμάντιον.

Ἡ χειροθεσία τοῦ νέου Μ. Πρωτοσυγκέλλου, ἀναλαβόντος τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς 16 τοῦ παρόντος μηνός, ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κατὰ τὴν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Ναῷ χοροστασίαν Αὐτῆς, τῇ 24ῃ τοῦ μηνός.

Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, συναφῶς δὲ καὶ ἀπὸ τῆς προεδρείας τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, παραιτηθέντος ὡς ἄνω σεβ. Μητροπολίτου Προύσης κ. Πολυκάρπου, διωρίσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὡς Πρόεδρος τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ σεβ. Μητροπολίτης Χριστουπόλεως κ. Μελέτιος.

Ὀνομαστήρια.

Ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ ἑορτῇ τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων κ. Τιμοθέου καὶ Γιουγοσλαυίας κ. Βαρνάβα μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Α.Α. Μακαριοτήτων ἀντηλλάγησαν τὰ κάτωθι τηλεγραφήμματα :

Πατριάρχην Τιμόθεον

Ἱεροσόλυμα.

Συγχαίροντες ἐγκαρδίως ἑορτῇ ὀνόματος εὐχόμεθα περιποθήτῳ Μακαριότητι εὐλογίαν Κυρίου, εὐόδωσιν, ἐνίσχυσιν ἐν πᾶσι.

Κωνσταντινουπόλεως ***Βενιαμίν.***

21/1/937

Ἱεροσόλυμα, 4/2/937.

Παναγιώτατον Πατριάρχην Βενιαμίν,

Φανάριον.

Εὐχαριστοῦντες ἐγκαρδίως Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐπ' εὐχαῖς ἀδελφικῶς Αὐτὴν ἀσπαζόμεθα.

Πατριάρχης **Τιμόθεος**

***

Πατριάρχην Βαρνάβαν,

Βελιγράδιον.

Ἀπευθύνομεν ἐγκάρδια ἀδελφικὰ συγχαρητήρια Ὑμετέρᾳ πεφιλημένῃ Μακαριότητι ἑορτῇ Αὐτῆς. Καταξιοῖ Κύριος Ὑμετέραν ἀγάπην ἑορτάζειν ἐπὶ ἔτη μήκιστα ἐν χαρᾷ, ὑγείᾳ καὶ πάσῃ εὐλογίᾳ.

Κωνσταντινουπόλεως **Βενιαμίν.**

20/1/937

Πατριάρχην Βενιαμίν,

Φανάριον—Ἰσταμπούλ.

Βελιγράδιον, 23/1/937.

Εἰς τὰ ἐγκάρδια ἀδελφικὰ συγχαρητήρια τῆς Ὑμετέρας πεφιλημένης Παναγιότητος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἡμετέρας ἑορτῆς θερμῶς εὐχαριστοῦντες συνιστῶμεν ἑαυτοὺς καὶ τὸ ἡμέτερον ποίμνιον ταῖς ἁγίαις Ὑμετέραις εὐχαῖς.

Ὁ Βελιγραδίου **Βαρνάβας.**

— Τῷ κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσαντι τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ σεβ. Μητροπολίτῃ Χαλκηδόνος κ. Μαξίμῳ (21) ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

— Τοῖς ἑορτάσασιν ὡσαύτως τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν σεβ. Μητροπολίταις τοῦ Θρόνου ἐν Ἑλλάδι Κρήτης Τιμοθέῳ, Δράμας Βασιλείῳ, Σιδηροκάστρου Βασιλείῳ καὶ Πολυανῆς Κυρίλλῳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ γραμμάτων.

— Τοὺς ἐπίσης κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσαντας τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονον κ. Κύριλλον καὶ Μ. Ἀρχιδιάκονον κ. Γρηγόριον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχήθη, κατὰ τὴν τάξιν, αὐτοπροσώπως. Καταλλήλως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχήθη καὶ τὸν πανοσιολογ. Δευτερεύοντα τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μάξιμον.

Θάνατοι ἱερέων.

— Παθὼν ἐξ ἡμιπληγίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος μηνός, ἀπεβίωσε τῇ 21 καὶ ἐκηδεύθη τῇ ἑπομένῃ ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ ὁ αὐτόθι ὡς ἱερατικῶς Προϊστάμενος ἀπὸ ἐτῶν διατελῶν γεγηρακὼς ***ἱερεὺς Σωτήριος Παπαστεργιάδης***, ταφεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Νεκροταφείῳ τοῦ Ἐγρῆ-Καποῦ.

Τῆς κηδείας αὐτοῦ προέστη ὁ σεβ. Μητροπολίτης Χριστουπόλεως κ. Μελέτιος, συμμετέσχε δὲ καὶ ὁ ἱ. κλῆρος τῶν πέριξ ἐνοριῶν. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ πανοσιολ. Τριτεύων κ. Μελέτιος

— Θανὼν ἐκηδεύθη τῇ 15 τοῦ παρόντος ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Φερίκιοϊ, προεξάρχοντος τοῦ θεοφ. Ἐπισκόπου Χαριουπόλεως κ. Γενναδίου, ὁ αὐτόθι ἀπὸ ἐτῶν ἐφησυχάζων γεγηρακὼς *ἱερεὺς Ἰωσήφ*. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κατὰ τὴν κηδείαν παρέστη ὁ πανοσιολ. Μ. Ἐκκλησιάρχης κ. Ἰσίδωρος.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Γραφεῖον Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Εἰς τὴν διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ τέως Ἀρχιγραμματέως πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀδαμαντίου ὡς Μ. Πρωιοσυγκέλλου κενωθεῖσαν θέσιν Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 16 τοῦ παρόντος μηνός, προήγαγε τὸν τέως Ὑπογραμματέα πανοσιολ. Διάκονον κ. Κύριλλον Ἀξιώτην.

— Εἰς τὴν οὕτω χηρεύσασαν θέσιν Ὑπογραμματέως διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ὁ ἄχρι τοῦδε ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ὑπηρεσίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τελῶν ἱερολ. Διάκονος κ. Πολύευκτος Φινφίνης.

Χειροτονία Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῷ Καναδᾷ Ὀρθοδόξους ὑπὸ τὴν Ἁγιωτάτην Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Οὐκρανικὰς Κοινότητας.

Πρὸ πολλοῦ μεγάλη πληθὺς τῶν ἐν Ἀμερικῇ μεταναστῶν Οὐκρανῶν, τῶν προερχομένων ἐκ τῆς ποτὲ Αὐστρο-Οὐγγρικῆς Μοναρχίας, εἶχον ἀποταθῇ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξαιτούμενοι τὴν παραδοχὴν αὐτῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν συμπερίληψιν εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου καὶ τὴν ὑπαγωγὴν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ταύτης καὶ τὴν ὑπάτην προστασίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς τμήματος ἰδιαιτέρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀπολαύοντος ἐσωτερικῆς αὐτοδιοικήσεως.

Καὶ εὐμενῶς μὲν τότε, ὑποβληθέν, ἐγένετο δεκτὸν τὸ αἴτημα τοῦτο τῶν ἐν Ἀμερικῇ Οὐκρανῶν καὶ συνετελέσθη, διεξαχθεισῶν διὰ τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς μετὰ τοῦ Οὐκρανικοῦ Κονσιστωρίου τῶν σχετικῶν συνεννοήσεων καὶ τηρηθεισῶν πασῶν τῶν ἐπιβαλλομένων κανονικῶν διατυπώσεων ἡ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν προσέλευσις καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ὑπάτην κανονικὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δικαιοδοσίαν ὑπαγωγὴ αὐτῶν, ἀλλ' ἡ τελικὴ ἱκανοποίησις τοῦ αἰτήματος τούτου ἀνεβάλλετο ἄχρι τοῦδε διὰ τὸν λόγον τῶν δυσχερειῶν, αἵτινες παρουσιάσθησαν προκειμένου ἵνα ἐξευρεθῇ τὸ κατάλληλον ἐκ τοῦ μέσου τῶν Οὐκρανῶν τούτων πρόσωπον πρὸς ἀνάληψιν, συνῳδὰ καὶ τῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, κατόπιν τροποποιήσεών τινων, ἐγκριθέντι Κανονισμῷ τῶν Οὐκρανικῶν τούτων Κοινοτήτων, τῶν καθηκόντων τῆς ἀρχιερατικῆς μερίμνης καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως τῶν Κοινοτήτων.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὡς ὑποψήφιος Ἐπίσκοπος διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Οὐκρανικὴν ταύτην Ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ μεθ' οὗ τὸ Οὐκρανικὸν Κονσιστώριον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διεξῆγεν ἀλληλογραφίαν σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Σαββατίου εἶχεν ὑποδειχῇ ὁ ἐν Πράγᾳ διαμένων Οὐκρανὸς ἱερομόναχος Θεόδωρος (Μπογδάν) Σπίλκα. Τὸ Κονσιστώριον προ-

θύμως ἀποδεχθὲν τὴν ὑποβληθεῖσαν ὑποψηφιότητα τοῦ ἐξονομασθέντος ἱερομονάχου εἶχεν ἀποστείλῃ αὐτόν, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σαββατίου, κατὰ Σεπτέμβριον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐνταῦθα διὰ τὴν κανονικὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἄλλους τινὰς λόγους καὶ ὅτι ὁ εἰρημένος ἱερομόναχος ἦτο προσωπικῶς ἄγνωστος τοῖς ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξοις Οὐκρανοῖς, ἀνέβαλε τὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν αὐτοῦ ἄχρις οὗ μεταβαίνων οὗτος εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἀναλαμβάνων ἐκεῖ διακονίαν ἐκκλησιαστικὴν ἐκ τοῦ ἐγγὺς γνωρισθῇ μετὰ τοῦ αὐτόθι Ὀρθοδόξου Οὐκρανικοῦ πληρώματος.

Διὰ ταῦτα ὅτε τελευταίως διὰ γράμματος αὐτοῦ ὁ σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρας καὶ τὸ αὐτόθι Κονσιστώριον τῶν Οὐκρανῶν ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ ὡς ἄνω ἱερομόναχος Θεόδωρος Σπίλκα μεταβὰς ἤδη εἰς Ἀμερικὴν καὶ ὑπηρεσίαν ἱερατικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐν τῇ Οὐκρανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναλαβὼν ἐπεσπάσετο ἤδη τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, διετυπώθη δὲ καὶ αὖθις παράκλησις ὅπως ἡ Ἐκκλησία εὐμενῶς δῷ τὴν εὐλογίαν αὐτῆς ἵνα οὗτος ψηφιζόμενος ἐνταῦθα χειροτονηθῇ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος αὐτοῦ διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας τῶν Ὀρθοδόξων Οὐκρανῶν, ἡ Ἐκκλησία ἀπεδέξατο τὸ αἴτημα, γενομένων δέ, τῇ 28ῃ τοῦ μηνός, κανονικῶν ψήφων ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐξελέγη ὁ ὀνομασθεὶς ἱερομόναχος Θεόδωρος Σπίλκα Ἐπίσκοπος ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἁγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Εὐκαρπίας.

Ἡ ἐκλογὴ ἀνηγγέλθη αὐθημερὸν τηλεγραφικῶς καὶ διὰ Πατριαρχικῶν Γραμμάτων τῷ σεβ. Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς καὶ τῷ Ἐντίμῳ Ἐκκλησιαστικῷ Κονσιστωρίῳ.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἄφιξις Μητροπολίτου Ἴμβρου.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ἀφίκετο ἐνταῦθα, ἐπανακάμπτων ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβος.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα ὑπεδέχθη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ πανοσιολογ. Δευτερεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μάξιμος.

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἀποστολὴ Διακόνου εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Διὰ γράμματος αὐτοῦ ὁ σεβ Μητροπολίτης Σιμπίου καὶ πάσης Τρανσυλβανίας κ. Νικόλαος ἐξῃτήσατο παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὅπως ὁ ἐκ τῶν κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Μητροπόλεως Διάκονος Δημήτριος Βεστεμέαν, πτυχιοῦχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Τσέρνοβιτς, γένηται δεκτὸς ἐπὶ ἓν ἢ δύο ἔτη ἐν Ἑλληνικῇ τινι Μονῇ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἵνα μελετήσῃ ἐκεῖ τὰ τοῦ συγχρόνου μοναχικοῦ βίου καὶ ταὐτοχρόνως ἐκμάθῃ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τὸ ὡς ἄνω αἴτημα τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Τρανσυλβανίας συνέστησε δι' ἰδιαιτέρου πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα γράμματος καὶ ὁ Μακαριώτατος. Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Μύρων.

Ὁ ὀνομασθεὶς διάκονος ἀφικόμενος ἐνταῦθα ἐφωδιάσθη, προκειμένου ἵνα ἀναχωρήσῃ διὰ τὸν Ἱερὸν Τόπον, διὰ Πατριαρχικῶν συστατηρίων πρὸς τὴν Ἱε-

ρὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους γραμμάτων, ἐν Ἁγίῳ δὲ Ὄρει, φιλοφρόνως γενόμενος δεκτός, ἔλαβε παρὰ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ἰδιαιτέραν δι' ἑκάστην τῶν ἱερῶν Μονῶν συστατήριον ἐπιστολήν.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐν Ἀθήναις Α' Συνεδρίου τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας.

Διὰ γράμματος αὐτοῦ ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐν Ἀθήναις συγκληθέντος Α' Συνεδρίου τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ἀνεκοινώσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς ἑξῆς τελειωτικὰς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου :

1) Τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, διαπιστοῦν τὴν ἱκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν σπουδαιοτέρων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν τὴν ὀρθόδοξον σκέψιν, ἐκφράζει τὴν σταθερὰν αὐτοῦ πεποίθησιν, ὅτι ἡ συντελεσθεῖσα ἐνταῦθα ἐργασία, ἥτις θὰ ἀποτελέσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ προσεχῶς ἐκδοθησομένου τόμου τῶν πρακτικῶν τοῦ Συνεδρίου, θὰ χρησιμεύσῃ, ὡς βάσις τῆς περαιτέρω ἐρεύνης τῶν προβλημάτων τούτων εἰς τὰ μέλλοντα νὰ συγκληθῶσιν Ὀρθόδοξα Θεολογικὰ Συνέδρια.

2) Τὸ πρῶτον Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, ἀναγνωρίζον τὴν ἀνάγκην τῆς κωδικοποιήσεως τῶν Ἱερῶν Κανόνων, ἐκφράζει πρὸς τὰς Ἁγιωτάτας Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τὴν εὐχήν, ὅπως τῇ συνεννοήσει αὐτῶν διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καταρτισθῇ ἐπιτροπὴ ἐκ Κανονολόγων Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν πρὸς ἐπεξεργασίαν τῆς Κωδικοποιήσεως, ἥτις καταρτιζομένη θὰ ὑποβληθῇ πρὸς ἔγκρισιν εἰς αὐτάς.

3) Τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, ἀναγνωρίζον τὴν σκοπιμότητα νέας ἑνιαίας ἀναθεωρήσεως τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου τῶν λειτουργικῶν βιβλίων, ἐκφράζει πρὸς τὰς Ἁγιωτάτας Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τὴν εὐχήν, ὅπως τῇ συνεννοήσει αὐτῶν διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καταρτισθῇ Ἐπιτροπὴ εἰδικῶν Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, εἰς ἣν ν' ἀνατεθῇ τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ ὁποῖον, ἅμα τῷ πέρατι αὐτοῦ, θὰ ὑποβληθῇ εἰς αὐτὰς πρὸς ἔγκρισιν.

4) Τὸ Α' Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, ἀναγνωρίζον τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκδόσεως Ὀρθοδόξου Ἐπιστημονικοῦ Θεολογικοῦ περιοδικοῦ, ἐκφράζει τὴν εὐχὴν πρὸς τὰς Ἁγιωτάτας Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἐξ ἀφορμῆς τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον γενομένης προσφορᾶς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Τσερναουτίου (Ρουμανίας), τὴν εὐχήν, ὅπως θέσωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Διευθύνσεως τοῦ Περιοδικοῦ τούτου, τὰ ἀναγκαιοῦντα ὑλικὰ μέσα πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἐκδόσεως ταύτης, ἥτις θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Θεολογικὴν Ἐπιστήμην.

5) Τὸ Α' Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ἐκφράζει τὴν εὐχήν, ὅπως καθιερωθῇ στενωτέρα ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν δι' ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς καθηγητῶν, διοργανώσεως ἀμοιβαίως διαλέξεων καὶ ἀνταλλαγῆς φοιτητῶν ἐξευρισκομένων τῶν σχετικῶν ὑποτροφιῶν.

6) Τὸ Α' Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας καθορίζει τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ὡς κοινὴν ἑορτὴν τῶν Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν ἐπὶ σκοπῷ πραγματικῆς ἐνισχύσεως τῆς ἑνότητος αὐτῶν.

7) Τὸ Α' Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, ἀποβλέπον εἰς τὴν Οἰκουμενι-

κὴν κίνησιν διὰ τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἰς ἀγαθὴν ἔκφανσιν τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀνανεώσεως τοῦ γενικοῦ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Θεολογίαν ἐνδιαφέροντος, χαιρετίζει τὴν κίνησιν ταύτην καὶ ἐκφράζει τὴν προθυμίαν του, ὅπως ἐν Ὀρθοδόξῳ πνεύματι συνεργασθῇ μετ' αὐτῆς.

8) Τὸ Α΄ Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ἐκφράζει τὴν βαθυτάτην αὐτοῦ συμπάθειαν πρὸς τὴν καταδιωκομένην μαρτυρικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσσίας καὶ πρὸς πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν μαρτυροῦσι διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ διατρανοῖ τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐξέλθῃ νικήτρια ἐκ τοῦ διεξαγομένου ἀγῶνος.

9) Τὸ πρῶτον συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ἀποφασίζει, ὅπως τὸ β' Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας συνέλθῃ κατὰ τὸ ἔτος 1939 ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Ρουμανίας, ἀσχοληθῇ δὲ μὲ τὴν ἔρευναν καὶ λύσιν τῶν ἑξῆς προβλημάτων:

1) Αἱ πηγαὶ τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως.
2) Ἁγία Γραφή.
3) Ἱερὰ Παράδοσις.
4) Ἡ Κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρὸ ὀλίγου ἐξεδόθη τουρκιστὶ σύγγραμμα μὲ τὸν τίτλον **Türkiyede şehirciliğin tarihi inkişafı** σελ. 1-158. (Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ κοινοτικοῦ καὶ δημαρχιακοῦ συστήματος ἐν Τουρκίᾳ). Συγγραφεὺς τοῦ ἔργου εἶναι ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Νομαρχίας Σταμποὺλ κ. Ὀσμὰν Ἐργκίν. Τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου ἀπετέλεσε κατ' ἀρχὰς ὑλικὸν δύο διαλέξεων τὰς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς ἀπήγγειλεν ἐν τῷ κοινωνικῷ καὶ οἰκονομολογικῷ Ἰνστιτούτῳ τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὴν δημαρχιακήν, δημοτικὴν καὶ κοινοτικὴν ζωὴν πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς μεταρρυθμίσεων (**tanzimat**) ἐν Τουρκίᾳ. Κατὰ τὸν συγγραφέα, διαρκούσης τῆς περιόδου ταύτης, παρὰ μὲν τοῖς μὴ Μουσουλμάνοις αἱ ἐπιτόπιοι ὑποθέσεις, τοῦ δήμου, ἦσαν ἔργον τῆς Κοινότητος (**cemaat**), παρὰ δὲ τοῖς Μουσουλμάνοις ἀτομικὴ ὑπόθεσις. (**Ferdiyet**, κατασκευὴ ὑδραγωγείων, ἵδρυσις βιβλιοθηκῶν, σχολῶν, μετρεσέδων). Τὸ τρίτον μέρος ἀφορᾷ τὴν ἐπὶ τὸ νεωτεριστικώτερον ἐν Τουρκίᾳ διοργάνωσιν τοῦ δημαρχιακοῦ συστήματος καὶ τὴν ἀνύψωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνωτέραν συγχρονισμένην περιωπήν. Τὸ δεύτερον μέρος ἐπιγράφεται· **Türkiyede azliklarin idare tarzı: patrikhaneler imtiyazi (Communauté)**. Ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ Μειονοτήτων. Προνόμια τῶν Πατριαρχείων (Κοινότης). Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὁ συγγραφεὺς πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἐπὶ αἰῶνας ἰσχῦσαν ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει ἰδιαίτερον κοινοτικόν, ἐκπαιδευτικὸν καὶ ἀστικὸν καθεστὼς (ἰδίᾳ τὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου) οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἀναζωογόνησις τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τοῦ ἐν Βενετίᾳ τῷ 697 ἐμφανισθέντος ἰδιορρύθμου διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ. Τὴν μορφὴν παρομοίου συστήματος διαβλέπει ὁ συγγραφεὺς καὶ ἐν τῷ τρόπῳ τῆς πολιτικῆς ὑπάρξεως καὶ διοικητικῆς ὀργανώσεως τῶν ὁμοσπόνδων πόλεων τῶν γνωστῶν ὡς Ἁνσεατικῶν πόλεων (**villes hanséatiques, Hansa teutonica**).

Ὀφείλω νὰ παρατηρήσω ὅτι οὐδεμία σύγκρισις δύναται νὰ γίνῃ μεταξὺ τῆς κοινοτικῆς, πολιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς καταστάσεως τῆς Βενετίας καὶ ἄλλων πόλεων καθὼς καὶ τῶν λεγομένων Ἁνσεατικῶν πρὸς τὴν ἰδιόρρυθμον κοινοτικήν, ἐκπαι-

δευτικὴν καὶ ἀστικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐν Τουρκίᾳ καὶ ταῖς μουσουλμανικαῖς ἐν γένει χώραις χριστιανῶν. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἐκεῖναι πόλεις ἐπεδίωκον πρωτίστως οἰκονομικὰ καὶ μάλιστα διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου συμφέροντα. Πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῶν καθὼς καὶ τῆς πολιτικῆς των ἐλευθερίας διεξήγαγον καὶ πολέμους. Ἡ ἰδιαιτέρα κοινοτικὴ καὶ προνομιακὴ ἄς εἴπωμεν ζωὴ τῶν χριστιανῶν τῶν διαβιούντων ἐν μουσουλμανικαῖς χώραις ἐνεφανίσθη ὡς ἀνάγκη δημιουργηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ θεοκρατικοῦ πολιτεύματος τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν. Ὁ Μωαμεθανισμός, καθὼς καὶ ὁ Ἰουδαϊσμός, ἐκανόνιζεν ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τοῦ ἀτομικοῦ, κοινωνικοῦ, ἀστικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου. Τούτου ἕνεκα καθεστὼς ἰδιαίτερον διὰ τοὺς χριστιανοὺς ἴσχυεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ Μωάμεθ (Ἀχτναμὲς τοῦ Σινᾶ) καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ (Ἀχτναμὲς τοῦ Χαλίφου Ὀμὰρ δοθεὶς πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Σωφρόνιον). Ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου (Καρλομάνου) ἐδημιουργήθη ὡσαύτως ἕν ἰδιαίτερον προνομιακὸν καθεστὼς διὰ τοὺς χριστιανοὺς προσκυνητὰς τοὺς μεταβαίνοντας εἰς χώρας κατεχομένας ὑπὸ μουσουλμάνων. [1]) Τὸ καθεστὼς τοῦτο ἐξηκολούθησε καὶ ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Σελτσουκιδῶν Τούρκων. Ἄλλως τε βαθμηδὸν εἶχεν ἐπικρατήσῃ καὶ ἡ ἀμοιβαιότης ἐν τῷ συστήματι τῆς ἑτεροδικίας ἐφ' ὅσον χῶραι βυζαντιναὶ εἶχον καὶ μουσουλμάνους κατοίκους. Ὁ Βυζαντινὸς χρονογράφος Δούκας ἀναφέρει τὰ ἑξῆς σχετικά. «Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης (ἀνεψιὸς τοῦ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου) εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει καὶ στεφθεὶς βασιλεὺς εἰσῆξε πρῶτον κατὰ τὸ αἴτημα τοῦ Παγιαζὴτ ***κριτὴν τοῦρκον,*** ὅς τὰς ἀμφιβολίας τὰς ἀναμεταξὺ συμβαινούσας Ρωμαίοις καὶ Τούρκοις αὐτὸς διέκρινε ***κατὰ τὸν ἀραβικὸν νόμον***» [2]). Ὁ ἀραβικὸς νόμος εἶναι τὸ ἱερὸν μουσουλμανικὸν δίκαιον. Καθὼς οἱ μουσουλμᾶνοι ἐδικάζοντο κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιόν των, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ μὴ Μουσουλμάνοι ἐδικάζοντο δι' ὡρισμένα ζητήματα ἀφορῶντα τὸν προσωπικὸν θεσμὸν καὶ ἄλλα τινα ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ νόμου. Κατὰ τὴν τότε ἀντίληψιν, ὡς εἴπομεν, ἡ θρησκεία, ἰδίως παρὰ τοῖς Μουσουλμανικοῖς λαοῖς, ἐκανόνιζε τὸ πλεῖστον τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν σχέσεων τῶν ἀτόμων καὶ τῶν Κρατῶν. Ἡ ἀραβικὴ λέξις «Millet» ἀρχικῶς ἐσήμαινε θρησκευτικὴν ὁμάδα. Εἶναι ὡσαύτως γνωστὸν ὅτι ἐν τῷ Βυζαντινῷ Κράτει, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Κομνηνῶν καὶ ἀκόμη περισσότερον ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Παλαιολόγων, τὰ ἀφορῶντα ἰδίως τὸ οἰκογενειακὸν δίκαιον εἶχον ἀνατεθῇ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀποτελέσαντα τμῆμα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Κλήρου. Ἐντεῦθεν κατανοεῖται διατὶ ὁ Σινὰν πασᾶς τῷ 1430 εἰς τὸν πρὸς τοὺς κατοίκους Ἰωαννίνων δοθέντα προνομιακὸν ὁρισμὸν ἔλεγε σὺν ἄλλοις καὶ τοῦτο· «*ὁ μητροπολίτης νὰ ἔχῃ τὴν κρίσιν του τὴν ρωμαΐκὴν καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα*». (Κ. Ἀμάντου, Οἱ προνομιακοὶ Ὁρισμοὶ τοῦ Μουσουλμανισμοῦ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, 9ος τόμος Ἑλληνικῶν σ. 120.— Περὶ τῶν Προνομίων βλέπε καὶ τὴν μελέτην Ἐλευθεριάδου «Ἀνατολικαὶ Μελέται» Α).

Ὥστε ὁ Πορθητὴς δὲν ἐδημιούργησεν ἕν καθεστώς, ὡς φρονεῖ, ὁ κ. Ergin, διὰ τῆς πανηγυρικῆς ὑποδοχῆς (σελ. 97 του ὑπὸ κρίσιν ἔργου) τὴν ὁποίαν ἔκαμεν οὗτος εἰς τὸν πρῶτον μετὰ τὴν Ἅλωσιν Πατριάρχην Γεννάδιον τὸν Σχολάριον [3]), ἀλλ' ἠνέχθη καὶ ἐκύρωσε καθεστὼς, ὑπάρχον πρὸ πολλοῦ ὄχι μόνον εἰς μουσουλ-

---

[1]) Louis Bréhier, «Les croisades» σ. 22-54.

[2]) Ἔκδ. Βόννης σ. 56 στ. 15-18.

[3]) Ὁ συγγραφεὺς ἀντὶ Σχολάριος γράφει Χαράλαμπος.

μανικὰς χώρας κατοικουμένας καὶ ὑπὸ χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βυζαντινὸν Κράτος. Ἡ ὕπαρξις τοῦ καθεστῶτος ἐκείνου [4]) διὰ τὴν τότε ἐποχὴν ἦτο, ὡς εἴπομεν, φυσικὴ συνέπεια τοῦ θεοκρατικοῦ πολιτεύματος τῶν μουσουλμανικῶν Κρατῶν. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ πολιτικοῦ βίου, ἡ ὁλονὲν ἀποψίλωσις τῆς Πολιτείας ἀπὸ τῶν στοιχείων τῆς θρησκείας καὶ ὁ χωρισμὸς τέλος ἐκκλησίας καὶ πολιτείας ἐδημιούργησαν ἀλλοίαν κατάστασιν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν, ὡς εἰκός, δὲν δύναταί τις νὰ συγκρίνῃ πρὸς τὰς ἱστορικὰς ἐκείνας περιόδους καθ' ἃς πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἐδέσποζεν ἡ θρησκεία.

Διαφωνῶν πρὸς τὸν συγγραφέα Ergin ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ ἄλλης ἀπόψεως ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς προελεύσεως τῶν ἀχτναμέδων, ἰμτιγιαζναμέδων καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐν γένει κοινοτικοῦ καὶ ἀστικοῦ καθεστῶτος τῶν μὴ μουσουλμάνων δὲν ἀρνοῦμαι τὴν κατὰ τὰ λοιπὰ βαρυσήμαντον ἀξίαν τοῦ ἔργου τοῦ φιλοπόνου ἐπιστήμονος τιμῶντος δι' αὐτοῦ τὴν πατρίδα.

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[4]) Ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει (93-94) ἀντίγραφον φιρμανίου δοθέντος ὑπὸ τοῦ Πορθητοῦ εἰς τοὺς Λατίνους κληρικοὺς τῆς Βοσνίας. Κατὰ τὸ 1831 ὁ Λατῖνος ἐπίσκοπος παρουσίασε τὸ ἀντίγραφον εἰς τὸν ἱεροδικαστὴν τῆς Βοσνίας ὅπως ἐπικυρώσῃ τὴν πρὸς τὸ πρωτότυπον συμφωνίαν Τὸ φερμάνιον ἔχει περίπου ὡς ἑξῆς· «οὐδεὶς νὰ παρεμβάλλῃ προσκόμματα εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἱερεῖς των ἀνεπιφυλάκτως διαμένοντας εἰς τὴν χώραν μου. (Mezburlara ve Kliselerine kimse mani ve müzahim olmayip ihtiyatsiz memleketimde duralar). Καὶ οἱ φυγάδες ἐξασφαλίζονται (ἀπολαύουσιν ἀσφαλείας). Ἐρχόμενοι εἰς τὰς βασιλικάς μας χώρας ἀφόβως κατοικοῦσι, εἰς τὰς ἐκκλησίας των διαμένουσι. (Ἕπεται ὁ ὅρκος, ὁρκίζεται ὁ Σουλτάνος) ὅτι οὐδεὶς θὰ ἐναντιωθῇ καὶ θὰ βλάψῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἀνωτέρω». Ὁ Π/χης Ἱεροσολύμων Θεοδόσιος τῷ 869 γράφων πρὸς τὸν Π/χην Κ/πόλεως Ἰγνάτιον διεβεβαίου αὐτὸν ὅτι οἱ Μουσουλμᾶνοι δὲν βιαιοπραγοῦσι κατὰ τῶν Χριστιανῶν. (Mansi, XVI στ. 26, L. Brehier, ἔνθ. ἀνωτ. σ. 31). Ὁ Π/χης Κ.Π. Νεῖλος γράφων πρὸς τὸν Πάπαν Οὐρβανὸν ΣΤ' (1386) ἐσημείωνε καὶ τὰ ἑξῆς: «ἔχομεν πᾶσαν ἐλευθερίαν (εἰς τὰς χώρας τὰς κατακτηθείσας ὑπὸ τῶν Τούρκων) ὥστε καὶ γράμματα δέχεσθαι καὶ ἀντιγράφειν καὶ ἐπιστέλλειν καὶ χειροτονεῖν καὶ πέμπειν ἐπίσκοπον ὅπου βουλόμεθα». Σοφοκλέους Οἰκονόμου, Ἀμφιλόχια Ἱεροῦ Φωτίου σ. κθ'.